

5/168
340

www.tezauriliturgic.ro

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΡΟΥ

ΕΤΙ ΔΕ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ

ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΟΦΑΔΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΠΙΣΚΙΝΗ

“Οὕτω λαμπρά το φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα
καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς Οὐ-
ρανοῖς.” (Ματθ. Κεφ. Ε. 16).”

ΕΝ ΠΑΤΡΑΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΝΔΡ. Β. ΠΑΣΧΑ

1908

ΤΟΙΣ
ΕΥΣΕΒΕΣΙ ΖΑΚΥΝΘΙΟΙΣ

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις.
Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουσι τὴν ὑπογραφήν
τοῦ Συγγραφέως.

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΙΓΙΝΗΣ

«Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην
καὶ οἱ δούλοι σου ἀγαλλιάσονται. (Ψαλ. ρλα'.)».

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

«Αγαπᾷ Κύριος οσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῶ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῶ (Σοφ. Σολ.)».

«Αγαπᾷτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταραμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν Οὐρανοῖς (Ματθ. ε΄.)».

«Αἱ γὰρ τῶν δικαίων ψυχαὶ ἐπιγείων ἀπαίρουσαι πρὸς τὴν ἄνω μεθαρμόζονται Πόλιν τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ τὴν τῶν Πρωτοτόκων ἐκκλησίαν (Κυρ. Ἀλεξανδρείας)».

«Δίκαιον ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἄφηται αὐτῶν βάσανος (Σοφ. Σολ.)».

«Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει καὶ ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται (Ψαλ. 137.)».

«Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου (Σοφ. Σολ.)».

«Λεῖτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεις ἀνθρώπων (Ματθ. 4΄.)».

«Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ Οὐράνιος (Ματθ. σι΄.)».

«Ἐὐ δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστὸς ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου (Ματθ. κε΄.)».

«Εὐλογημένος ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ Κύριον (Ἱερ. ιζ΄.)».

«Εὐάρεστος Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη (Σοφ. Σολ.)».

«Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσαι δίκαιος ἀπὸ ἀκοῆς ποτηρᾶς οὐ φοβηθήσεται (Ψαλ. ρια΄.)».

«Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ καὶ μεταβήσεται καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσεται ὑμῖν (Ματθ. ιη΄.)».

«Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δικαίου (Σοφ. Σολ.)».

«Ἐγκωμιαζόμενον δικαίον εὐφρανθήσονται λαοί, ἀθανασία γὰρ ἔστιν ἡ μνήμη αὐτοῦ, ὅτι καὶ παρὰ Θεοῦ γινώσκειται καὶ παρὰ ἀνθρώπων, καὶ ἀρεστὴ Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (Σοφ. Σολ.)».

«Ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ (Ψαλ. ρλδ΄.)».

«Εσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Ψαλ. ρια').».

«Ἡ μνήμη τοῦ δικαίου εἶναι μετ' ἐλλογίας (Σοφ. Σολ.).».

«Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς ἀλλοιθήσεται (Ψαλ. κδ').».

«Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ (Ψαλ. ξξ').».

«Θησανοῖζετε θησανοὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βροῦ-
σις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτοισι
(Ματθ. στ').».

«Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν
αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀνταποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ
(Παροιμ.).».

«Κανχίζονται ὅσοι ἐν δόξῃ (Ψαλ. ρμθ').».

«Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐ-
τοῦ θελήσει σφόδρα (Ψαλ. ρια').».

«Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἄσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ
ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη καὶ ἐπὶ καθέδρῳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισε
(Ψαλ. α').».

«Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου
(Ψαλ. ρη').».

«Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐ μὴ λογισηται Κύριος ἁμαρτίαν οὐδὲ ἔστιν
ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος (Ψαλ. λα').».

«Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων καὶ ἐλλογία Κυρίου ἐπὶ κεφα-
λῆς αὐτοῦ (Παροιμ.).».

«Ὁ δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται (Σοφ. Σολ.).».

«Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὅπα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐ-
τῶν (Ψαλ. λγ').».

«Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-
λείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ
ἐν Οὐρανοῖς (Ματθ. Ζ').».

«Ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ Οὐρανῷ, καὶ
καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν τῷ Οὐρανῷ
(Ματθ. ιη').».

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι (Μάρκ. η').».

«Ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς
ἐν αὐτῷ (Ἰωάν.).».

«Ὁ ἂν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει (Παῦλ. Γαλ.).».

«Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον ἤλπισαν ἐπὶ Κύριον, βοηθὸς καὶ
ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἔστι (Ψαλ. ρη').».

«Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην καὶ οἱ ὅσοί σου
ἀγαλλιάσονται (Ψαλ. ρλα').».

«Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς (Ματθ. στ').».

«Προσεύξασθε πρὸς με καὶ εἰσακούσομαι (Ἰερ. κθ').».

«Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει ἐν τῷ ὄνό-

ματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς ὄφεις
ἄροῦσι καὶ θανάσιμόν τι πῖωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει ἐπὶ ἀροῦ-
σι χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἔξουσιν (Μάρκ. ισ').».

«Τοῖς Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθανμάτωσεν ὁ Κύριος
(Ψαλ. ιε').».

«Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου αὐτοῦ (Ψαλ. ρι').».

«Τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου οὐκ ἔλλεται ἡ ἐλπίς (Σοφ. Σολ.).».

«Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ· κριμα δίκαιον κρίνατε καὶ
ἔλεος καὶ οἰκτιρισμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ μνησιζαεῖται ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν (Ζαχ. Ζ').».

«Φυλάσσει Κύριος πάντα τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν (Ψαλ.
ριδ').» κτλ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΡΟΥ (1)

Ὁ ἐν Ἁγίοις Πατῆρ ἡμῶν Διονύσιος ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὸ 1547 περίπου ἔτος ἐκ γονέων εὐγενῶν ἄμμι δὲ καὶ εἰς ἄκρον εὐσεβῶν Νουκίου Συγούρου καὶ Παυλίνας Βάλβη, ὀνομασθεῖς ἐν τῷ ἱερῷ βαπτίσματι Δραγανίγος. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν μεγαλύτερον καλούμενον Κωνσταντῖνον καὶ ἀδελφὴν μικροτέραν καλούμενην Συγούραν.

Ὁ Δραγανίγος ἔλαβε παρὰ τῶν ἑαυτοῦ γονέων ἠθικωτάτην καὶ χριστιανικωτάτην ἀνατροφὴν, ἔτι δὲ καὶ ἀρίστην ἐκπαίδευσιν· παιδιῶθεν ἠρέσκετο εἰς τὰ γράμματα, τὴν τάξιν, ἡσυχίαν καὶ πᾶσαν ἀρετήν. Ἐξεπαιδεύθη εἰς τὰ Ἑλληνικά, Ἰταλικά, Λατινικά καὶ τὰς ἱερὰς Γραφάς. Ἀφοῦ δὲ ἐνηλικιώθη ἠσπάσατο τὸν μοναχικὸν βίον καί, περιφρονήσας πάντα τὰ τοῦ κόσμου τούτου πρόσκαιρα καὶ μάταια ἀγαθὰ, ἐτάχθη εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν Μονὴν τῶν Στροφάδων (2) κατὰ τὸ ἔτος 1568 τῇ 13 Νοεμβρίου μετονομα-

1) Ὅρα περὶ τούτου ἐν τῇ «Ἑλπίδι» Ζακύνθου 7 Ὀκτωβρίου 1901 ὑπὸ Λ. Μπισζίνη «Οἱ ἰδρῦται τῆς Ἀναφωνητρίας».

2) Εἰς ἀπόστασιν 22 μιλίων πρὸς Ν. τοῦ ἀκρωτ. Κεφί τῆς Ζακύνθου κεῖνται αἱ δύο νῆσοι Στροφάδες καλούμεναι, ἡ μὲν μείζων 6 μιλίων περιφερείας, ἡ δὲ ἐλάσσων. Ἐπὶ τῆς μείζονος ὑπάρχει ἐκ τῆς βυζαντιακῆς ἐποχῆς ἰδρῦμένη ἡ Μονὴ τοῦ Σωτήρος. Ἄγνωστοι δὲ τυγχάνουσιν εἰσεῖτι οἱ ἰδρῦται αὐτῆς κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως. Ἡ Μονὴ αὕτη ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τινος Εἰρήνης Λασκαρίνης Παλαιολογίνης τῆς διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθείσης «Εὐλογίας». Ὡς κτήτορες μνημονεύονται ἐν τῇ ἁγίᾳ Προθέσει Θεόδωρος Λάσκαρης καὶ Εἰρήνη Παλαιολογίνη.

Ἱστορικῶς γνωρίζομεν ὅτι ἡ Μονὴ αὕτη κατὰ τὸ ἡμῖς τοῦ 15 αἰῶνος εὐρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν (ἢ ἐκ σεισμῶν, ἢ ἐκ πειρατῶν, ἢ ἐκ τοῦ χρόνου, ἄγνωστον). Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος μετὰ τὴν ἔξ. Ἰταλίας ἐπιστροφὴν του (1440) διαπλεύσας τὸν Κυπριασιακὸν κόλπον καὶ λαβὼν γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῆς Μονῆς ταύτης διέταξε τὴν ἀνοικοδόμησιν δι' αὐτοκρατορικῆς ἐπιχορηγήσεως.

Περὶ ταύτης σημειώσις σφαιρομένη λέγει: «Ἀνεκαινίσθη τὸ μοναστήριον τῶν Στροφάδων ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ἰωάν. Παλαιολόγον Αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἦτο βασιλεὺς εἰς τοὺς 1440 υἱὸς Μανουήλ. Ἦτον ἀδελφοὶ ἕξι καὶ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς καὶ ἐστάθηκε τὸ ἄνωθεν Μονα-

σθεις κατά την κοινὴν Δανιήλ.

Ἡ Ἑνετικὴ Πολιτεία καὶ ἡ Κοινότης Ζακύνθου ἐκτιμῶσα τὰς θείας καὶ εὐαγγελικὰς ἀρετὰς τοῦ νέου τούτου Μοναχοῦ, ἔδωκαν αὐτῷ κτητορικὸν δικαίωματι (**jure Patronato**) ἰσοβίως τὴν Μονὴν τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητρίας, κειμένην πλησίον τοῦ χωρίου Προσμοναρίου (κοινῶς Πλεμοναρίου)⁽³⁾ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐν αὐτῇ Ἡγουμένου Γρηγορίου Γκούσκου. Μετὰ πέντε δὲ ἔτη ἐχειροτονήθη ὁ Δανιήλ ἱερεὺς⁽⁴⁾ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου⁽⁵⁾ Φιλοθέου Λοβέρδου μετονομασθεὶς Διονύσιος. Ἐκτοτε δὲ ἐκαλεῖτο Διονύσιος ὡς καὶ ὑπεγράφετο, ἐνίοτε δὲ ἐκαλεῖτο καὶ Δανιήλ.⁽⁶⁾ Τὸ ἀκόλουθον ἔτος (1574) μετέβη εἰς Στροφαῖδας καὶ ἐκεῖ ἀπεφάσισε μετ' ἄλλων νὰ πλεύσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος. Ἐνῶ δὲ διέπλεον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἶτε ἐκ φόβου μὴ περιπέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας πειρατῶν, εἶτε ἐξ ἐγερθείσης σφοδρᾶς τρικυμίας, ἐλοξοδρόμησαν καὶ διηυθύνθησαν εἰς Πειραιᾶ, ὅπου καὶ ἀπεβιβάσθησαν. Ὁ ἱε-

στήριον εἰς τὴν κατάστασιν του ἕως εἰς τοὺς 1537 Ἰουλ. 29 (φύλ. Ἀναλ. Ν. Κατραμ. Σελ. 235)».

3) Ὅρα ἐφημ. «Ἐλπίδα» 22 καὶ 29 Ἰανουαρ. 1906, Ἱστορικὰ σημεῖωματα ὑπὸ Α. Μπισκίνη.

4) Ἀγνωστον τυγχάνει εἰσέτι κατὰ ποῖον προηγούμενον ἔτος ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος.

5) Αἱ Ἐκκλησίαι Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης ἐποιμαίνοντο ὑφ' ἐνὸς Ἀρχιερέως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1454. Ἀπὸ τοῦς χρόνους καθ' οὓς συνέστη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ζακύνθου ἀνεγνώριζεν αὐτὴ ἀρχικὴν Ἐκκλησίαν πρότερον μὲν τῆς Κορίνθου εἰτα μέχρι τοῦ Θεοδοσίου (380) τῆς Θεσσαλονίκης. Τότε ὑψήρωσε τὴν κυριαρχικὴν ἐπίβλησιν τῶν ἐκκλησιῶν Ἰλλυρίας, Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος κατ' ἀκολουθίαν καὶ τῆς Ζακύνθου ὁ Πάπας Δαμάσιος καὶ ἔκτοτε ὑπήγγοντο αὐταὶ εἰς τὴν ἐκκλ. διοίκησιν τῆς Ρώμης μέχρι τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (732), ὅτε οὗτος ἐνεκεν τοῦ ζητήματος τῆς καταργήσεως τῶν εἰκότων ἔλθον εἰς εἰρίδας μετὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ἀπέσπασεν ἕξ αὐτῆς καὶ καθυπέβαλεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινῶν τὰς ἐκκλησίας Ἀλβανίας, Ἠπειροῦ, Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος μετὰ τῶν νήσων αὐτῆς. Τότε ἡ Κεφαλληνία μετὰ τῆς Ζακύνθου ἀπετέλεσαν ἴδιον θέμα μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κεφαλληνίαν. Ὅποιον τίτλον ἢ βαθμὸν ἔφερον ἕως τότε οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν νήσων τούτων ἀγνοοῦμεν· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἀκολούθως ἦσαν ἐπίσκοποι μέχρι τοῦ 1212 ὅτε ὁ Κόμης Μάιος τῆ ἀπαιτήσει τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου κατήγγησε τοὺς Ὀρθοδόξους ἐπισκοπικοὺς θρόνους τῶν νήσων τούτων καὶ διώρισε Λαίνους. Τότε διωρίσθησαν Πρωτοπατᾶδες διὰ τὴν ἐπίβλησιν τῶν Ὀρθοδόξων. Μετὰ παρέλευσιν δύο καὶ ἕμισυ αἰώνων (τῷ 1454) ὁ Κόμης Λεονάρδος Β'. Δε-Τόκκος διὰ Διατάγματος ἤνωσε τὰς ἐκκλησίας Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης, καὶ ὥρισε νὰ ποιμαίνονται αὐταὶ ὑφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Ὀρθοδόξου Ἀρχιερέως, ἐκλεγομένου ὑπὸ μόνου τοῦ κλήρου τῆς Κεφαλληνίας, εἰς δὲ τὴν Ζάκυνθον καὶ Ἰθάκην νὰ διορίζονται Πρωτοπατᾶδες. Τὸ διάταγμα τοῦτο τοῦ Λεονάρδου ἐπεκέρωσε καὶ ἡ Ἑνετικὴ Πολιτεία τῷ 1558 καὶ ἴσχυε μέχρι τοῦ 1824, ὅτε ἐχειροτονήθη πρῶτος Ἐπίσκοπος Ζακύνθου ὁ Γ. Γαρζώνης.

6) Ὅρα ἐφημ. «Ἐλπίδα» 9 Ἀπρ. 1906 ἀριθ. 1592 «Οἱ δύο δεκαεξαεταῖς Πατριάρχαι Κωνσταντινῶν ὑπὸ Ἀ. Μπισκίνη.

ρεὺς Διονύσιος ἀνελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐπεσκέφθη κατὰ χροῖος τὸν Μητροπολίτην τῆς πόλεως ταύτης Νικάνορα, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐσχετίσθη. Γνωρίσας ὁ Μητροπολίτης οὗτος ἐκ τοῦ πλησίον τὴν εὐγένειαν, τὴν καλοκάγαθίαν, τὴν παιδείαν, τὰς γνώσεις τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς τοῦ ἱερομονάχου Διονυσίου, ἔπεισε καὶ ἐχειροτόνησε τοῦτον Ἀρχιεπίσκοπον Αἰγίνης καὶ Πόρου, ἄγοντα τὸ 29ον ἔτος τῆς ἡλικίας του (1576).

Ποιμάνας ὁ Διονύσιος ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἐκκλησίαν ταύτην παρητήθη τοῦ θρόνου, ἐπέστρεψεν εἰς Στροφαῖδας τῷ 1579 καὶ ἐντεῦθεν εἰς Ζάκυνθον. Διαμένον δὲ ἐνταῦθα καὶ ἔχον τὴν ἀδειαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίον Β' ⁽⁷⁾ ὡς χωρεπίσκοπος ἢ Πρόεδρος Ζακύνθου προεβίβει ὑποδιακόνους, διακόνους καὶ ἱερεῖς εἰς αὐτὴν δωρεὰν καὶ ἐξέτειλε πᾶσαν ἀρχιερατικὴν ἱεροτελεστίαν ἀφιλοκερδῶς. Πρωτοπαπᾶς Ζακύνθου ἦτο τότε ὁ Εὐστάθιος Κοτρονᾶς⁽⁸⁾ Ἀρχιεπίσκοπος δὲ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἦτο Φιλ. ὁ Λοβέρδος (1567—1582).⁽⁹⁾ Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀφιλοκερδοῦς καὶ εὐαγγελικῆς ἀρετῆς τοῦ χωρεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου, ἀφ' ἐνὸς μὲν προσεβάλλετο ἡ φιλοτιμία τοῦ ἀρχιερέως Λοβέρδου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐβλάπτοντο τὰ συμφέροντα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς του, ἡ Κοινότης Κεφαλληνίας τῇ ἐνεργείᾳ βεβαίως αὐτοῦ

7) Ὁ Ἱερεμίας Β' ἦτο Πατριάρχης Κωνσταντινῶν τρίς· τὸ α' ἀπὸ τοῦ 1572 — 1579, τὸ β' ἀπὸ 1580 — 1584 καὶ τὸ γ' ἀπὸ τοῦ 1586 — 1595 (Γεδ.).

8) Ὁ Πρωτοπαπᾶς τῆς Ζακύνθου μέχρι τοῦ 1558 διορίζετο ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου, ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἀνά πενταετίαν· οὗτος ἔφερε τὸν τίτλον «Παναϊσεαμιάτατος» καὶ ἦτο ἐπίτροπος τοῦ Ἀρχιερέως ἐν τῇ νήσῳ, προϊστάτο παντὸς Ζακυνθίου κληρικοῦ, ἐπρότερον εἰς ὅλας τὰς τελετὰς, ἦτο ἐφημέριος τῆς Μητροπόλεως (ἀπὸ τοῦ 1621), ἔφερεν ἐσφάρασον καὶ ἐπενδύτην ἐρυθροῦν, ῥάβδον ἐξαιρετικὴν, ἐξέδιδεν ἀφορισμοὺς, ἀδείας γάμων, ἐνεκαινίαζε ναοὺς, ἐκοινοποιοῖ πρὸς τὸν κλῆρον τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως κλπ. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ τὰ μέσα σχεδὸν τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς 19 (1824) ἐχρημάτισαν ἐν ὅλῳ 39 Πρωτοπατᾶδες Ζακύνθου, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἐξελέγησαν δις καὶ τρίς.

9) Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἑνετῶν ὁ λατίνος ἐπίσκοπος Κεφαλλ. καὶ Ζακύνθου ἤδρευεν ἐν Ζακύνθῳ καὶ διωρίσθησαν ἐν ὅλῳ τοιοῦτοι 19, ἐξ ὧν οἱ ἕξ ἦσαν Ζακυνθιοὶ: ὁ Κ. Δε-Ρώτας (1634—1639) ὁ Ι. Ρώτας ὁ ἀδελφὸς του (1639—1654) καὶ ὁ Φ. Μερχάτης (1786—1804). Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ὁ Ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος τῶν αὐτῶν νήσων ἤδρευεν ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ διωρίσθησαν ἐν ὅλῳ 26, ἐξ ὧν 21 ἦσαν Κεφαλλῆνες καὶ 5 Ζακυνθιοὶ οἱ ἕξ ἦσαν: Παχώμιος Μακρῆς (1553—1567) Παρθένιος Λοζαράς (1621—1640), Τιμόθεος Σοβραμιάσας (1646—1652), Σωφρ. Κουτούβαλις Α' (1727—1732) καὶ Σωφρ. Κουτούβαλις Β' (1759—1780). Οἱ Ἀρχιερεῖς Κεφ. καὶ Ζακ. δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ φέρωσι Μίτραν κατὰ τὰς ἱεράς τελετὰς, τοιοῦτον προνόμιον λέγει ὁ αἰδ. Ν. Κατραμῆς ἔλαβε πρῶτος ὁ Τιμόθεος Τυπάλδος Κεφαλλῆν (1684—1717) παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινῶν, ὁ Γεδεὼν ὁμοῦ λέγει ὅτι τὸ προνόμιον τοῦτο ἐδόθη προγενεστέρως τῷ 1679 ὅτε ἀρχιερεὺς Κεφ. καὶ Ζακ. ἦτο ὁ Παῖσιος Χοιδᾶς.

ἀπέστειλε πρεσβείαν εἰς Ἐνετίαν καὶ κατήγγειλε πρὸς τὸν Δοῦκα Νικ. Δαπόντε τὰς παρανόμους προχειρίσεις καὶ ἱεροτελεστίας τοῦ αἰδεσιμωτάτου Διονυσίου Ἡγουμένου Ἀναφωνητρίας, τὰς ὁποίας ἐξετέλει οὗτος ἐν Ζακύνθῳ, ἀνακηρύττων ἑαυτὸν Πρόεδρον Ζακύνθου, ὅστις, ὡς ἀνέφερον οἱ πρέσβεις, οὐδὲν δικαίωμα εἶχεν ἐπὶ Ἐνετικῆς χώρας, ὡς χειροτονηθεὶς Ἀρχιερεὺς ὑπὸ τοῦ τῆ Τουρκία ὑπάρχοντος Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ διορισθεὶς χωρεπίσκοπος Ζακύνθου ὑπὸ τοῦ ἐπίσης τῆ Τουρκία ὑπάρχοντος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνευ τῆς ἀδείας τῆς Ἐνετ. Πολιτείας. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων ἀπήτησαν οἱ πρέσβεις, ὅπως παύσῃ οὗτος τοῦ λοιποῦ νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἐπισκοπικὰ δικαιώματα τοῦ νομίμου Ἀρχιερέως Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Λοβέρδου κλπ. Ἡ Κυβέρνησις δι' ἐγγράφου τῆς διέταξε τότε τὸν Διονύσιον νὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ νὰ ἐξασκῇ ἀρχιερατικὰς προχειρίσεις καὶ ἱεροπραξίας ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου ἀνηκούσης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λοβέρδου (1581 Ἀπρίλ. 29). Ὁ Διονύσιος καίτοι εἶχεν ἄδειαν Πατριαρχικὴν, ὅμως, ἵνα μὴ διεγείρῃ σκάνδαλα, παρητήθη ἐγγράφως πάσης ἀναμίξεως τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας Ζακύνθου (20 Φεβρ. 1582). Ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον χρόνον τοῦ Ἀρχιερέως Λοβέρδου ὠρίσθη νὰ γείνη ἡ ἐκλογή νέου Ἀρχιερέως. Τότε καὶ ὁ Διονύσιος τῆ προτροπῇ τῶν συμπατριωτῶν του Ζακυνθίων, οἵτινες ἐθεώρουν αὐτὸν ὄχι μόνον ἱκανὸν ἀλλὰ καὶ ἄξιον νὰ καταλάβῃ τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον θρόνον, διότι ὄντως ἦτο τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ταπεινώσεως, εὐσεβείας, ἀγαθότητος καὶ πάσης εὐαγγελικῆς ἀρετῆς, πεισθεὶς ἀπεράσισε νὰ ἐκτεθῇ ὑποψήφιος, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέστειλεν εἰς Κεφαλληνίαν πληρεξούσιόν του τὸν Ζακύνθιον φίλον του καὶ Μοναχὸν Σωφρόνιον Κατηλάνον,¹⁰⁾ ἵνα προτείνῃ τὴν ὑποψήφιοτητα αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὁρους καὶ ὑποχρεώσεις: α') Νὰ μὴ λαμβάνῃ παρὰ τῶν κληρικῶν μηδὲν κανονικὸν δῶρομα, ἐξ ὧσων πρότερον οὗτοι προσέφερον τοῖς ἀρχιερεῦσι, β') Νὰ μὴ λαμβάνῃ μηδεμίαν ἀπολαβὴν ἀπὸ τῆς προχειρίσεως τῶν διακόνων καὶ ἱερέων, γ') Νὰ πληρώσῃ 300 δουκάτα ἐξ ἰδίων διὰ νὰ οἰκοδομηθῇ ἐπισκοπεῖον εἰς Μεταξάτα τῆς Κεφαλληνίας, ἔδραν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ δ') Νὰ κατοικῇ ὀκτὼ μῆνας ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ τέσσαρας ἐν Ζακύνθῳ. Καὶ μᾶλα ταῦτα, γενομένης τῆς ἐκλογῆς, ὁ κλῆρος τῆς Κεφαλληνίας, διαφθαρεὶς τὴν συνείδησιν διὰ χορημάτων καταψηφίζει τὸν Κεφαλλῆνα Νεκτάριον Μεταξᾶν, ἄνδρα πεπαιδευμένον, ὡς καὶ τὸν ἐπ' ἀρετῇ πεφημισμένον Ζακύνθιον Διονύσιον Συγοῦρον, καὶ ἐκλέγει τὸν ἕτερον Κεφαλλῆνα Νεόφυτον Κολοκυθᾶν, ἄνδρα ἀγράμματον καὶ εἰκοσιπενταετῆ τὴν ἡλικίαν. Ἡ ἀποτυχία αὕτη τοῦ Διονυσίου δυσηρέστησε πολὺ τοὺς Ζακυνθίους καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ διαφόρων διενέξεων μεταξύ τούτων καὶ τῶν Κεφαλλ-

10) Ὁ ἱστορικὸς Λοβέρδος ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν ὁρμώμενος λέγει ὅτι οὗτος ὁ Σ. Κατηλάνος ἦτο Κεφαλλῆν.

λήνων.¹¹⁾ Ἀποτυχὸν ὁ Διονύσιος τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐξελέγη διὰ ψηφοφορίας τῶν ἐνοριτῶν ἐφημέριος τοῦ Σταυροπηγιακοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς τὸν Μῶλον δι' ἐν ἔτος τῆ 3 Ἰανουαρίου 1583.¹²⁾ Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἀπεσύρθη ὀριστικῶς εἰς τὴν Μοῆν τῆς Θ. Ἀναφωνητρίας, εἰς τὴν ὁποίαν διεβίωσεν ὁσῶς μακροῖν τῆς τύρβης καὶ ταραχῆς τοῦ κόσμου, ἀρροσιωθεὶς ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Μοῆς ταύτης μέχρι τῆς τελευταίας τῆς ζωῆς του.

Ἐνῶ διέμενεν εἰς τὴν Μοῆν ταύτην ὡς ἠγοούμενος ὁ Διονύσιος ἡμέραν τινὰ παρουσιάσθη πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπός τις ἄγνωστος φυγὰς, ὅστις καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως, ἐζήτηε προστασίαν καὶ σωτηρίαν παρ' αὐτοῦ, διότι, ὡς τῷ ἐξομολογήθη εὐφραδῆς στιγμιαία ὀργῇ ἐφόρνευσε τὸν Ἀρχοντα Κωνσταντῖνον Συγοῦρον¹³⁾ καὶ ὅτι καταδιώκεται ὑπὸ τῶν Κυβερνητικῶν ἀποσπασμάτων. Ἀκούσας ὁ Διονύσιος τὴν λυπηροτάτην ταύτην εἶδισιν κατελήφθη μὲν ἀμέσως ὡς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ὑπὸ ἀπεριγράπτου λύπης καὶ ἀθυμίας διὰ τὴν τοιαύτην στέρησιν τοῦ ἀγαθέλφρου του Κωνσταντίνου, ἀλλὰ σκεφθεὶς πρὸς στιγμὴν, ὅτι, ὡς ἀντιπρόσωπος καὶ ἀφιερωμένος εἰς τὴν ὑπηρε-

11) Ὁ ἱστορικὸς Κεφαλληνίας Λοβέρδος περὶ τῆς ὑποψηφιοτήτος τοῦ ἁγ. Διονυσίου σημειοῖ τὰ ἐξῆς: «Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπισκόπου Φιλ. Λοβέρδου 1582 διηγουμένοντο πολλοὶ ἱερεῖς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ ἀξιώματος, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης Διονύσιος Συγοῦρος, Ζακύνθιος, καταγόμενος ἐκ μιᾶς τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Ζακύνθου, ἁγῶν βίον μοναχικὸν καὶ παραδειγματικόν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον καταταχθεὶς ἐν τοῖς ἁγίοις. Ἀποκαμῶν νὰ ζῆ ἐν Αἰγίνῃ ὑπὸ τὴν βάρβαρον Ὀθωμανικὴν Κυβερνήσιν ἐβούλετο εὐπρεπῶς νὰ καταλίπῃ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκεῖνην καὶ νὰ ἀφιερῶσθαι ἑαυτὸν εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τῶν συμπολιτῶν ταῦ. Δὲν ἦλθε μὲν εἰς Κεφαλληνίαν, ὅτε ἐμελλε νὰ γένηται ἡ ἐκλογή, ἀλλ' ἀνέθετο εἰς τὸν Κεφαλλῆνα (?) Σωφρόνιον Κατηλάνον νὰ προτείνῃ αὐτὸν ὑποσχόμενον εἰς τὸν Κλῆρον νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ πάσης κανονικῆς ὑποχρεώσεως πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον, ἀπὸ πάσης ἀμοιβῆς ὀφειλομένης διὰ τὰς χειροτονίας διακόνων καὶ πρεσβυτέρων, νὰ διατριβῇ ἐν Κεφαλληνίᾳ ὀκτὼ μῆνας τοῦ ἔτους, τοὺς δὲ ἄλλους τέσσαρας ἐν Ζακύνθῳ καὶ νὰ χορηγήσῃ 300 δουκάτα διὰ τὴν ἀνάγεσθαι ἐπισκοπεῖον. Ἄλλ' οἱ Κεφαλλῆνες ἱερεῖς ἀπέναντι τοιοῦτων περιστάσεων προετίμησαν τὸν συμπολίτην των Πατᾶ Νεόφυτον Κολοκυθᾶν, καὶ ἡ ἐκλογή αὕτη διαραστήσασα τοὺς Ζακυνθίους, ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ πολλῶν διενέξεων μεταξύ τῶν δύο νήσων κτλ. (Λοβεργ.)».

12) Εἰς τὸν Κώδικα τοῦ ναοῦ τούτου ὑπάρχει γεγραμμένον τὸ ἐξῆς χρονικόν: «1583 Γεναρίου 5. Ἐπίσταθι πάρτε νὰ ἐφημερεύῃ ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ Συγοῦρος εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου στὸ Μόλο διὰ χρόνον ἕνα, μὲ μπαλότες δὲ Σι 52, δὲ Νὸ 4 καὶ σώνοντας ὁ χρόνος νὰ δίδῃ ὁ ἄνωθεν Ἀρχιερεὺς τὸ κλειδί τῆς ἐκκλησίας τῶν Γαστάλδων νὰ μπαλοτάρουν κατὰ τὴν τάξιν μὲ τούτο ὅτι ὁ Δεσπότης νὰ ἔχῃ τὸ σπῆτι νὰ στέχῃ τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ ἔτζι ἐπρομετέρησε ὁ ἄνωθεν Ἀρχιερεὺς νὰ δώσῃ διὰ νὰ χτίσῃ τὸ αὐτὸ σπῆτι δουκάτα εἴκοσι κορέντε».

13) Ὁ χακοῦρος ἐκεῖνος δὲν ἐγνώριζε βεβαίως ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ φωνεθεὶς εὐγενὴς Κωνσταντῖνος Συγοῦρος ἦτο αὐτάδελφος τοῦ Ἡγουμένου τούτου.

σίαν τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ συγχωρήσαντος τοὺς αὐτοῦ σταυρωτάς, ὡφειλε καὶ αὐτὸς μιμούμενος τὸν Θεὸν-ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ φανῇ τοιοῦτος ἀνεξίκακος πρὸς τὸν φονεὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀφοῦ ἐφανέρωσεν αὐτῷ μετὰ δακρύων καὶ ἀρρήτου θλίψεως ὅτι ὁ φονευθεὶς ὑπὸ τούτου εὐπατρίδης ἦτο αὐτάδελφός του, ἀπέκρυψεν αὐτὸν εἰς μέρος ἀσφαλές. Ὅτε δὲ κατέφθασαν εἰς τὴν Μονὴν ταύτην οἱ καταζητοῦντες αὐτὸν καὶ ἐξήτουν σχετικὰς πληροφορίας, ὁ Διονύσιος παρ' ὅλην τὴν θλίψιν τῆς καρδίας του μετὰ θαναμαστῆς ὄντως ἀταραξίας προσεποιήθη παντελῆ ἄγνοιαν τοῦ πράγματος, ἕως οὗ πεισθέντες ἐκεῖνοι ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν. Μετὰ ταῦτα νουθετήσας ὁ Διονύσιος καὶ διδάξας τὸν μεταμεληθέντα φονεὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπέπεμψεν αὐτὸν ὅσον τάξιον καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν, ἀφοῦ ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια πρὸς σωτηρίαν του. Οὕτω ὁ Διονύσιος, ὁ ἀληθῶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ἀνεξικακίας του, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀρετῆς του ἐγένετο σωτὴρ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς τοῦ ἐγκληματίου ἐκεῖνου ἀνδρός.

Κατὰ τοὺς χρόνους κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ Διονύσιος διώκει τὴν Μονὴν ταύτην, ἔκτισεν εἰς θέσιν Βάλτο πλησίον τῶν Ἀλαοπηγίων ἐξωκλήσιον σωζόμενον μέχρι σήμερον καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, τοῦ ὁποίου ἔφερε τὸ ὄνομα.⁽¹⁴⁾ Φθάσας εἰς γῆρας βαθύ, 75 περιῶπον ἐτῶν, ἠσθένησε βαρῶς εὐρισκόμενος ἐν τῇ πόλει (Αἰγιαλῷ), καὶ οἱ Σύντοχοι τῆς Ζακύνθου δι' ἐγγράφου τον τῆς 10 Ὀκτωβρ. 1622⁽¹⁵⁾ κάμουνσι γνωστὸν τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὴν δὲ 17 Δεκεμβρ. ἰδίου ἔτους ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Ζακύνθῳ. Τὸ λείψανον τούτου ἐναπετέθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Νικολάου εἰς τὸν Μῶλον· εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἐναπέμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας πρὸς ἀσπασμόν. Τοσοῦτου δὲ σεβασμοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἱεράρχης οὗτος παρὰ τῶν Ζακυνθίων ὄλων τῶν θρησκευμάτων, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰσραηλιταὶ μετέβαινον εἰς τὸν ναὸν καὶ ἠσπάζοντο τὸ ἱερόν αὐτοῦ λείψανον εὐλαβείας χάριν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καιροῦ ἐπιτρέψαντος μετέφερον διὰ πλοιαρίου τοῦτο εἰς Στροφαδάς καὶ ἔθαψαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου κατ' ἰδίαν αὐτοῦ παραγγελίαν.⁽¹⁶⁾

Ὁ λόγιος Σ. Δε-Βιάζης εἰς τὰ «Παναθήναια» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Πολιοῦχος Ζακύνθου» σὺν ἄλλοις σημειοῖ καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐγγράφον περὶ τοῦ ἁγίου εἶδομεν, μαρτυρεῖται ὅτι ὁ καθ' ὅλου βίος αὐτοῦ διεκρίνετο διὰ τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς του. Ἡ ἀπλότης, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ὁ φρό-

βος πρὸς τὸν Θεὸν ἦσαν παραδειγματικά. Ἡ ἀπλότης ὁμως ἐφθανε μέχρι σχολαστικότητος, καὶ αὐτὴ τὸν ἀνύψωνε περισσότερον. Πάντες προσέτρεχον πρὸς αὐτόν, εἰς αὐτὸν ἠλπίζον τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των οἱ πιστοί. Ἐφέρετο πρὸς ὄλους ὡς φιλόστοργος πατήρ, ὡς παρήγορος φίλος, ἐπεσκέπτετο τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ὁποίους ἐπαρηγόρει καὶ ἐβοήθει, ἐνουθετεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας, συνεπίνει τοὺς πτωχοὺς. Εἶχε συνήθειαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα κατ' ἔτος νὰ στέλλῃ μετὰ τοὺς καλογήρους τῆς Ἀναφωνητρίας εἰς τοὺς πτωχοὺς πάντα τὰ χορειαζόμενα πρὸς ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα καὶ νὰ στέλλῃ χροφά. Ἐδίδασκε τὴν εὐαγγελικὴν ἀγάπην ὅχι μόνον μετὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἔργα. Ἦτο καθ' ὅλα ἀληθῆς τύπος χριστιανοῦ, ἄγιος. Ἀπὸ στόματός εἰς στόμα διεδίδοντο τὰ θαύματά του. Ὁρθόδοξοι, Καθολικοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι προσέτρεχον εἰς αὐτόν, διότι κατὰ σύγχρονον μαρτυρίαν «ἡ εὐλογία του ἐθεράπευε καὶ τὰς σοβαρωτέρας ἀσθενείας» **La sua benedizione sanava e le più gravi malattie.**⁽¹⁷⁾

Μετὰ παρέλευσιν πέντε καὶ πλέον ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του, ἀφ' οὗ ἐφάνη πολλάκις κατ' ὄναρ εἰς τὸν Ἠγούμενον, ἐγένετο κατὰ τὴν Μοναστηριακὴν τάξιν ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου, εὐθεθέντος σφου καὶ ἀδιαφθόρου καὶ ἀποπνέοντος εὐωδίας θαναμαστῆς, καὶ ἐναπετέθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Κυριακοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς. Τὸ ἔτος ὡς καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀνακομιδῆς εἶναι εἰσέτι ἄγνωστα, ἐγένετο ὁμως αὐτῆ βεβαίως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1628 καὶ 1643, διότι κατὰ τὸ 1645, ἡ ἀνακομιδὴ εἶχε γείνη, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς: Κατὰ τὸ 1645, ὅτε ἤρχισεν ὁ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑνετῶν πόλεμος διὰ τὴν Κρήτην,⁽¹⁸⁾ φοβηθέντες οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς τῶν Στροφαδίων μήπως στόλος Τουρκικὸς ἢ πειρατικὰ πλοῖα προσορμίσωσι καὶ λεηλατήσωσι τὴν Μονὴν ταύτην, παρέλαβον ὅλα τὰ κινητὰ πράγματα, οἷον πολύτιμα εἶδη, τὸ ἱερόν σκήνος τοῦ Διονυσίου, πρόσδε ὅλα τὰ ζῶα καὶ μετέφερον πρὸς ἀσφάλειαν εἰς τὴν Ζακύνθον καὶ ἐναπέθεσαν εἰς τὸ ἐν Κελεταίρου μετόχιον τῆς αὐτῆς Μονῆς, ὅπου ναὸς τῆς Θεοτόκου.⁽¹⁹⁾ Τότε ἡ μετακομιδὴ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου ἐνταῦθα ἐγένετο ὄλος ἀνεπισήμωτος, διότι δὲν ἦτο εἰσέτι κεκαλονισμένος μεταξὺ τῶν ἁγίων ὁ Διονύσιος ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἀφ' οὗ παρήλθεν ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου ἐπανέφερον οἱ Πατέρες ὅλα τὰ πράγ-

17) Ὅρα περιοδικὸν «Παναθήναια» τεύχ. 165—166 Αὐγ. 1907 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Πολιοῦχος Ζακύνθου».

18) Ὁ Σουλτάνος Ἰμβραῖμ ἐποφθαλμιῶν τὴν νῆσον Κρήτην ἤρρισε τὸ 1645 ἀκήρυκτον πόλεμον κατὰ τῶν Ἑνετῶν εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Ὁ πόλεμος οὗτος ἦτο μέγας, διήρκεσεν 24 ὅλα ἔτη. Κατὰ τὸ 1646 παρεδόθη εἰς τοὺς Τούρκους ἡ πόλις Χανία, ἀκολούθως τὰ φρούρια Κισσάμου, Ρεθύμνης καὶ Καραβούσης, κατὰ δὲ τὸ 1669 Σεπτ. 12 παρεδόθη καὶ τὸ Ἡράκλειον.

19) Ὁ ναὸς οὗτος καλεῖται ἡ Παναγία τοῦ Καλητέρου ἢ εἰς Καλητέρον.

14) Τὸ ἐξωκλήσιον τοῦτο ἀνήκει σήμερον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Κορημῶν.

15) Ὅρα Κυβελ. ἔτος Δ'. ἀριθ. 54. Σελ. 82. «Ἡ Ζακύνθ. ἐπὶ Ἑνετοκρ. ὑπὸ Σ. Δε-Βιάζης».

16) Εἰς Στροφαδάς ὑπάρχουσι οἱ ἐξῆς ναοί: ὁ τοῦ Σωτῆρος κυριακός, ὁ τοῦ ἁγ. Γεωργίου, ὁ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὁ τοῦ ἁγ. Νικολάου καὶ ὁ τοῦ ἁγ. Ὀνουφρίου.

ματα ὡς καὶ τὸ ἱερὸν λείψανον εἰς Στροφάδας, ὅπου διεφυλάττετο μέχρι τοῦ 1717.

Κατὰ τὸ ἔτος 1703, κατ' αἴτησιν τῆς Κοινότητος, τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ζακύνθου ἐκανονίσθη ὁ Ἱεράρχης Διονύσιος μεταξὺ τῶν ἁγίων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ⁽²⁰⁾ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ὁρίσθη νὰ εορτάζηται ἐτησίως τὴν 17 Δεκεμβρίου, ἡμέραν τοῦ θανάτου.

Κατὰ τὸ 1716 γενομένου ἐτέρου πολέμου μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Τούρκων διήλθεν ἐκ Στροφάδων ὁ Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τὸν ναύαρχον Καπουδζάν Τζάνουμ Χότζα - Πασᾶν, πλέων πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς Κερκύρας καὶ εἶτα τῶν ἄλλων νήσων.⁽²¹⁾ Διερχόμενος ὁ Πασᾶς οὗτος ἐκ Ζακύνθου ἠπειλήσε τοὺς κατοίκους ὅτι, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐὰν δὲν ὑποταχθῶσι θεληματικῶς, θὰ καταστρέψῃ τὴν Ζάκυνθον καὶ θὰ ὑποτάξῃ αὐτήν. Μαθόντες τοῦτο οἱ Πατέρες τῶν Στροφάδων ἐφοβήθησαν πολὺ μήπως ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του ὁ ἐχθρικός οὗτος στόλος ληλατήσῃ καὶ τὴν Μονὴν, δι' ὃ ἐκρυψαν πᾶν ὅ,τι πολυτίμον πρᾶγμα εἶχον ἐντὸς δύο σπηλαίων, εὐρισκομένων εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς μεγαλυτέρας νήσου, τοῦ μὲν ἔχοντος σχῆμα κλιβάνου, τοῦ δὲ φρεάτος. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐκρυψαν τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἐκρυψαν τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, Παντοχαρᾶς ἐπιωνυμουμένης, καὶ τὰ ἄλλα πολυτίμα εἶδη τῆς Μονῆς.

Ὁ Καπουδζάν Τζάνουμ Χότζας Πασᾶς ἀφ' οὗ ἔκαμε διαφόρους ἐπιθέσεις εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου ἐπλευσεν εἰς Κέρκυραν, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρησε μὲ 60 πλοῖα πολεμικὰ καὶ ἄλλα φορηγὰ. Καταπολεμηθεὶς ὁμως ὑπὸ τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑνετῶν καὶ κατατροπωθεὶς ὁ στόλος οὗτος διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος ἔφυγεν ἐκ Κερκύρας⁽²²⁾ καὶ διηυθύνθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐν ᾧ δ' ἔπλεεν οὗτος τὸ Ἴόνιον πέλαγος, μοῖρα αὐτοῦ συγγεμένη ἐκ 10 πλοίων προσώρμισεν εἰς Στροφάδας καὶ ἐληλάτησε τὴν Μονὴν τοῦ Σωτήρος. Σφζόμενον χρονικὸν περιγράφει τὴν ληλασίαν ταύτην ὡς ἑξῆς: «1717 Ἀυγούστου 19 ἡμέρα Δευτέρα ἠχμαλώτισαν τὸ μοναστήρι μας τὰ Στροφάδια ὁ θεοκράτος Μουστῆς μὲ δέκα γαλιώταις καὶ ἐπῆραν ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη, τὸ ἄρμαμέντο καὶ τὴν Παναγίαν καὶ ὅλα μας τὰ μπαστιμέντα καὶ ἔκοψαν καὶ τὰ δύο χέρια τοῦ Ἁγίου καὶ τὰ ἐπῆραν καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἅγιον λείψανον τὸ ἔβαλαν ἐπάνο ἐνὸς βαρελίου μπαρούτι καὶ ἔκαμε θαῦμα ὁ Ἅγιος καὶ δὲν ἐπίασε φωτιά καὶ ἐφυλάκτη, καὶ τὸ ἔχομεν σήμερον εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐπῆραν καὶ σκλάβους πατέρες εἴκοσι μὲ τέσσαρους Ἱερομονάχους. Ἦταν ἡγούμενος ἐτότες Γεράσιμος Κάπαρις καὶ ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον.

20) Ὁ Πατριάρχης οὗτος Γαβριήλ ὁ Γ' κατείχε τὸν θρόνον πέντε ἔτη (1702—1707).

21) Ὁ Ἑνετο-τουρκικὸς οὗτος πόλεμος διήρκεσε τρία ἔτη (1715—1718).

22) Ὁρα ἄσματιζὴν ἀκολουθίαν ἁγίου Σπυριδῶνος.

καὶ εἰς τὰς 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔφερε τὸν Ἅγιον ἢ Κορβέτα εἰς τὴν Ζάκυνθον μὲ τοὺς λοιποὺς καλογέρους ὅπου ἐκρύφτηκαν καὶ δὲν αἰχμαλωτίσθησαν. Τὸ πῶς ἐμπῆξαν μέσα εἰς τοῦτο. Ἀρμπούριαν παντιέραν ἄσπρην καὶ ἦλθαν οἱ Καλετανεῖο ἔξω καὶ μὲ δόλο μὲ τὸ καλὸ ἐμπῆξαν μέσα στὸ Μοναστήρι καὶ ἐπίασαν τὴν μπόρταν καὶ ἔτσι ἐγελάσθησαν οἱ πατέρες.⁽²³⁾ Ἐντὸς δὲ τοῦ στόλου τούτου εὐρίσκοντο καὶ τέσσαρες χριστιανοὶ (ἴσως αἰχμάλωτοι) οὗτοι χάριν εὐλαβείας ἀφήρεσαν τὰς χεῖρας τοῦ ἱεροῦ λειψάνου καὶ διενεμήθησαν μεταξύ των καὶ ἐπορευθῆσαν εἰς τὴν Χίον, ἐνθα ἠγοράσθησαν τὰ ἱερὰ ταῦτα λείψανα ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀγαθαγγέλου, ἡ δὲ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἠγοράσθη εἰς Πάτριον ὁπόθεν πάλιν ἀπεστάλησαν εἰς Στροφάδας.⁽²⁴⁾

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἐχθρικῆς Μοίρας ἐκ Στροφάδων οἱ διασωθέντες καλόγηροι ἰδόντες διαπλέουσαν κορβέταν Ἑνετικὴν ἐποίησαν σημεῖον καὶ προσώρμισεν αὐτή. Πλοίαρχος ἦτο ὁ Ἰωάν. Μπαλόβις, ὅστις ἰδὼν τὴν καταστροφὴν καὶ ληλασίαν τῆς Μονῆς παρέλαβε τοὺς σωθέντας μοναχοὺς καὶ τὸ ἱερὸν λείψανον καὶ μετέφερεν εἰς Ζάκυνθον τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν 24 Ἀυγούστου (1717). Εὐθὺς ὅλος ὁ ἱερός κλήρος τῆς Ζακύνθου, ὁ Προβλεπτής Δουκίος Δαοῦβας, ὅλοι αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ καὶ ὁ λαὸς ὑπεδεξιώθησαν τὸ ἱερὸν τοῦ Διονυσίου λείψανον, καὶ ἀφοῦ ἐπιτάνευσαν αὐτὸ καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἐναπέθεσαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Νικολάου τῶν Ξένων, ἐνθα ἐρχόμενος ὁ λαὸς ἠσπάζετο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ ταύτας ἔφερον αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τοῦ Καλεταίου ὅπου εἶνε τὸ μετόχιον τῶν Στροφάδων. Ἐνταῦθα διέμεινε τρία ἔτη, ἕως οὗ ἐκτίσθη διὰ συνδρομῆς τῶν Ζακυνθίων ὁ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἄμμων ναὸς αὐτοῦ καὶ ἐναπετέθη ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε διαφυλάττεται. Ἐκτοτε καθιερώθη καὶ εορτάζει ἡ Ζάκυνθος κατ' ἔτος τῇ 24 Ἀυγούστου τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου.

Ἡ Κοινότης Ζακύνθου μετὰ ἐπὶ τὰ ἔτη (1724) ἀνεκίρῳξε τὸν ἅγιον Διονύσιον Προστάτην τῆς Ζακύνθου, ἀντὶ τῆς μέχρι τότε Θεοτόκου Σκοπιωτίσεως καὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ προσέτι δὲ ἐπήρτισε φρεουδοῦχον συνεισφορὰν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμεῖον, καὶ νὰ τελεῖται κατ' ἔτος δημοσίᾳ λιτανεῖα.

23) Ὁρα Φ. Ἀνάλεκτα Ζακύνθου ὑπὸ Ν. Κατραμῆ Σελ. 482.

24) Ἐν τῶν ἱερῶν τούτων λειψάνων ὑπάρχει σήμερον εἰς Ζάκυνθον, ἓν εἰς Κεφαλληνίαν, τρίτον εἰς Στροφάδας, τέταρτον εἰς Πύργον τῆς Ἡλείας καὶ ἕτερον εἰς Ῥωσσίαν.

Ἐἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκτίσθη ὁ ναὸς οὗτος τοῦ ἁγ. Διονυσίου ὑπῆρχε πρὶν ἕτερος ναὸς τοῦ ἁγ. Διονυσίου ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου Παντοχαρᾶς, ἀνήκων εἰς τὴν Μονὴν τῶν Στροφάδων καὶ ἐκαλεῖτο «Παναγία τοῦ Στήβαλι».

ΚΛΙΜΑΞ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΙΕΡΑΡΧΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

1547. Ἔτος γεννήσεως αὐτοῦ, ὀνομασθέντος Δραγανίου.
1568. Ἐκάρη Μοναχὸς τῇ 13 Νοεμβρίου εἰς τὴν Μονὴν τῶν Στροφάδων μετονομασθεὶς Δανιήλ.
» Νοεμβρίου 19 τῷ ἐδόθη ἰσοβίως *jure patronato* ἡ Μονὴ τῆς Θ. Ἀναφωνητοῦ.
1573. Προεχειρίσθη ἱερεὺς μετονομασθεὶς Διονύσιος. Ἄγνωστον εἶνε εἰσέτι κατὰ ποῖον προηγούμενον ἔτος ἔγεινεν ἱεροδιάκονος.
1576. Κατὰ τὸ δεύτερον ἑξάμηνον τοῦ ἔτους τούτου ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας ἔνθα ἐχειροτονήθη Ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης καὶ Πόρου.
1579. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου ἐπέστρεψεν εἰς Αἰγίνης εἰς Στροφάδας καὶ ἐνεῦθεν εἰς Ζακύνθον.
- 1579 — 1582. Ἐν Ζακύνθῳ κατοικῶν ἐξετέλει ἱεροπραξίας χωροεπισκόπου καὶ προχειρίσεις διακόνων καὶ ἱερέων τῇ ἀδείᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου.
1582. Ἐξετέθη ὑποψήφιος Ἀρχιερεὺς εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἀπέτυχεν.
1583. Ἐξέλεγει διὰ ψηφοφορίας τῶν ἐνοριτῶν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου ἐφημέριος αὐτοῦ δι' ἓν ἔτος.
1584. Μετὰ τὸ ἔτος τῆς ἐφημερίας ταύτης ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἀναφωνητοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν διεβίωσεν ὁσίως τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του 38 ἔτη.
1622. Δεκεμβρ. 17 ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Ζακύνθῳ καὶ ἐτάφη εἰς Στροφάδας κατ' ἰδίαν αὐτοῦ παραγγελίαν.
- 1628 — 1643. Κατὰ τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα ἐγένετο εἰς Στροφάδας ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου.
1644. Κατὰ τὸν Τουρκογενετικὸν πόλεμον (1645 — 1669) ἔφερον οἱ Πατέρες ἐκ Στροφάδων εἰς Ζακύνθον πρὸς ἀσφάλειαν τὸ ἱερόν τουτο λείψανον ἀνεπισήμως καὶ μετὰ τοῦτον ἐπανάφερον εἰς Στροφάδας ἐπίσης ἀνεπισήμως.⁽²⁵⁾
1703. Τῇ αἰτήσῃ τῆς Κοινότητος, τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ζακύνθου ἐκανονίσθη καὶ συμπεριελήφθη μετὰ τῶν ἁγίων ὑπὸ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

25) Ὅρα «Φῶς» ἐφημ. ἀριθ. 17 ἔτ. 1905.

1717. Τῇ 19 Αὐγούστου λεηλατήθην τὸ Μοναστήριον τῶν Στροφάδων ὑπὸ τοῦ Τούρκου Μοστρίνου, πειρατοῦ τῆς Κάριαι, καὶ διασωθὲν τὸ ἱερόν τοῦ Διονυσίου λείψανον μετεκομίσθη εἰς Ζακύνθον τῇ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς Ἐνετοῦ πλοιάρχου Ἰωάννου Μπαλόβιτς Περιστεριανοῦ. Ἐκτοτε διαφυλάττεται ἐνταῦθα ἐν τῷ αὐτοῦ ὁμωνύμῳ οἰκοδομηθέντι ἱερῷ ναῷ.⁽²⁶⁾
1724. Ἡ Κοινότης Ζακύνθου διὰ πράξεός της ἀνεκέρηξε τὸν Ἱεράρχην τοῦτον «Προστάτην τῆς Ζακύνθου» ἀντὶ τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Προστατῶν τῆς νήσου ταύτης Θεοτ. Σκοπιωτίσσης καὶ Προδρόμου Ἰωάννου.

Σημ. Τοιοῦτος εἶνε ἐν περιλήψει ὁ βίος τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὶ: ἡμῶν Διονυσίου Αἰγίνης καὶ Πόρου κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας καὶ ἐπισήμως ἱστορικῶς μαρτυρίας, τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε ἔχομεν.⁽²⁷⁾

“Τὰ Μυστήρια τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἢ τὰ Θαύματα τῶν Ἰονίων νήσων,,

ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Γενλήμμου Britten δόκιμος κτλ.

ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὁ εἰρημένος Ἀγγλὸς ἀρχαιολόγος καὶ γνώστος συγγραφεὺς ἔχει δημοσιεύσει τῆς ἐξῆς πραγματείας περὶ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ Ἁγίου Διονυσίου.⁽¹⁾

«Ἐν τῶν θαυμασιωτέρων καὶ ἀνεξηγήτων, ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε συνήνησα προβλημάτων, πρόβλημα μὴ ἐπιδεχόμενον ἐπιστημονικὴν τινα ἢ πνευματικὴν ἐξήγησιν, εἶνε ἡ διαρκὴς ὑπαρξις τοῦ νεκροῦ καὶ ἀναλλοιώτου ἅμα σκήνους τοῦ Διονυσίου, Προστάτου Ἁγίου τῆς νήσου Ζακύνθου. Διαρκούσης μακρᾶς ἐν τῇ

26) Καὶ κατὰ τὸ 1537 Ἰουλ. 29 ἐληλατήθη ἡ Μονὴ αὕτη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Σφζόμενον χρονικὸν λέγει: «Ἀπέρασεν ἡ ἀρμάδα τοῦ Τούρκου ἀπὸ τὴν Ζακύνθον καὶ δὲν ἔκαμε βλάβημον. Καὶ γυρίζοντας ἔπειτα εἰς τὰ Στροφάδια ἡ αὕτη ἀρμάδα τὰ ἔκαψε καὶ τὰ ἐρήμωσεν ἔπειτα ὑπήγον Πατέρες καὶ ἐκατοίκησαν εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ ἐκόσμησαν αὐτό. Καὶ ἦτο κατὰ πολλὰ εὐτρεπισμένον με ὄμορφαις καὶ θαυμασταῖς οἰκοδομαῖς, με ἱερὰ σκευή, χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, με ἀρματα καλά, με βάρκες μεγάλας καὶ μικραῖς, καὶ κάθε ἄλλον στολισμόν, ὅπου ἦτο ἓνας ἐπίγειος Παράδεισος.

27) Βιογραφίας αὐτοῦ ἔχουσι γράψει οἱ Ἀγγ. Συμμάχιος, Γεώρ. Σὺπανδρος, Γεώρ. Ἰωαννοῦλης, Π. Χιώτης ἱστοριογράφος Ζακύνθου, Ν. Κατραμῆς ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου, Σ. Δε-Βιάζης καὶ Α. Ζώης.

1) Τὴν πραγματείαν ταύτην ὁ Γ. Britten ἔχει δημοσιεύσει εἰς τὸ περιοδικόν «Οἱ δύο κόσμοι» τῆς 16 Δεκ. 1887 ἀριθ. 5 ὑπὸ τὸν εἰρημένον τίτλον. Ἀντίγραφον ταύτης, ὑπάρχον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Διονυσίου κατατεθεμμένον, ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν τῷ κ. Α. Ζώη ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Ἄντ. Παράσχης. (Ὅρα περιοδ. «Μοῦσαι» ἔτος Α'. φύλλ. Ζ'. 1892).

νήσω ταύτη και τισιν ἄλλαις τοῦ Ἰονίου Ἀρχιπελάγους διαμονῆς μου ἠρύσθην τὰς ἀκολούθους λεπτομερείας ἐκ συμβάντος ὅπερ μέλλω νὰ ἀφηγηθῶ.

Πρὸ 300 περίπου ἐτῶν ἔζη ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ ἄνθρωπός τις χρηστός, οὐτινος τὰ εὐγενῆ εὐεργετήματα καὶ ἡ ἀγαθότης προσέλιχυσαν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν ἀπάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Ὁ πράγματι φιλόανθρωπος οὗτος ἐπέζησεν ἐν τῇ μνήμῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Διονύσιος. Παρεκτὸς τῶν ἄλλων αὐτοῦ φιλεσπλάγγχων πράξεων, ἐγένετο περιφανῆς, ἅτε παρασχὼν ἄσινλον τῷ δολοφόνῳ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ. Παρὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος ὁ εὐγενὴς Διονύσιος κρίνας ὅτι ὁ θάνατος τοῦ ἐγκληματίου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ τὴν ζωὴν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ παράσχῃ τῷ δολοφόνῳ τὴν ἐλπίδα τῆς συγγνώμης, ἧς σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ λύτῃ ἠδύνατο οὗτος νὰ τύχῃ, οὕτω δὲ συνέβη νὰ προστατεύσῃ τὸν ἐγκληματίαν ἐκείνον, ὅστις εἶχεν ἐπενέγκει τῷ εὐεργέτῃ του τὸ σκληρότερον τῶν τραυμάτων. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Διονύσιος ἀπεσύρθη εἰς μεμονωμένον τι μέρος τοῦ Ἀρχιπελάγους¹⁾ καὶ ἑξασκήσας ἐπὶ τινὰ εἰσέτι χρόνον τὴν ἀρετὴν, ἐν τινι Μονῇ, ἀφιέρωσε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τελειήσας ἐν τῷ μέσῳ τῆς φιλοθρήσκου κοινότητος, ἣτινι ἀνήκε, καὶ ταφεῖς εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς ἐν Στροφιῶσι Μονῆς. Μετὰ τινὰ ἔτη οἱ τῆς Ζακύνθου κάτοικοι μετ' ἀγάπης ἀναμνησθέντες τοῦ ἀγαθοῦ Διονυσίου ἐπόθησαν, ἵνα ἐκθάψωσι τὸ λείψανον καὶ ἐνταφιάσωσιν αὐτὸ καὶ αὐθις (ὅπως διασώσωσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦς Τούρκους), ἐν ἧ γῶρα τοσαύτας ἐναρέτους πράξεις ἐξήσκησεν. Ἄλλ' ὅποια τις ὑπῆρξεν ἢ ἐκπληξίς τῶν ἐπιφορτισθέντων τὴν ἱεροπρεπῆ ταύτην ἐργασίαν καὶ ποθοῦντων νὰ θίψωσι τελευταῖον βλέμμα σεβασμοῦ ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς λειψάνου, ὅτε ἀνοίξαντες οὗτοι τὸ φέρετρον εἶδον τὸ σῆνος τοσοῦτω ἐντελῶς διατηρούμενον καὶ ἀνεπαφρον, ἐν ἀφθαρσίᾳ, ὅπερ ὁμοίαζε πρὸς ἀνθρώπου πρὸ μικροῦ κοιμηθέντα. Ἐν τῇ μυστηριώδει ταύτῃ καταστάσει καὶ ὑπὸ τὴν θέαν ἀταράχου θεσπεσίου ὕπνου ὁ σιωπηλὸς νεκρὸς, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ κοιμώμενος, μετεχομίσθη ἐν τῇ γενετείῳ αὐτοῦ νήσῳ. Ἐβδομάδες, μῆνες, ἔτη καὶ τέλος αἰῶνες παρήλθον, πλὴν ὁ γαλήνιος ὕπνος τοῦ ἐξόχου νεκροῦ ἐξηκολούθει πάντοτε καὶ ἔτι ἐξακολουθεῖ, μὴ προσβαλλόμενος ὑπὸ σκιᾶς τινος ἀλλοιώσεως, ἢ ἐλαχίστου ἴχνους φθορᾶς. Ἐν λίαν σεβασμῷ ἐνδομύχῳ θαυμασμῷ διὰ θέαμα, οὐ τὴν ἐξήγησιν οὐδεμίᾳ ἀνθρωπίνῃ θεωρίᾳ δύναται νὰ δώσῃ, τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου Συγγούρου ἐνεργότατη μετὰ τῶν ἁγίων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῷ περιχαλεῖ ναῶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἀνεγερθέντι καὶ ἐπονομασθέντι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, κατεσκευάσθη τότε ξυλίνη λάρανας, ἐνθα περιέλεισαν τὸ θαυμαστὸν σῆνος, ἐν καταχρύσῳ θήρη, ἐπαρήσαντες

αὐτὸ οὕτω ἐν πλήρει θαυμασμῷ ἀναπαυόμενον καὶ τῶντες αὐτὸ ὡς φρουρὸν τῆς πόλεως. Ἐκτοτε ὁ ναὸς ἐκεῖνος κατέστη ὁ φάρος τῶν εὐσεβῶν ἐπισκεπτῶν, οὓς προσκαλοῦσιν αἱ τῆς νήσου συνέπειαι.

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἶπω, ὅτι εἶδον τὸν Ἅγιον οὐχ ἅπασι ἢ δις, ἀλλὰ πλειστάκις ἐκ δὲ τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἐπισκέψεως εὐσεβῶν, εἶτα δὲ ἐπιστημόνων καὶ διασήμων ξένων ἐποφελήθη, ὡς αὐτοὶ, νὰ ἐξετάσω ἐπακριβῶς τὸ θαῦμα. Κατέβαλον αὐστηρᾶς ἀλλ' ἀκίωτους προσπαθείας, ὅπως εὗρω τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ταριχεύσεως ἢ τὴν χρῆσιν χημικῆς τινος σκευασίας, τοῦ σκῆνους πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφειθέτος ἐλευθέρου. Καὶ δι' αἱ προσπάθειαι μου ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπέβησαν ἄγονοι. Ἐμείναμεν ἐκπληκτοὶ βεβυθισμένοι ἐν ἀρόνῳ θαυμασμῷ καὶ ἀνωφελέσιν ὑποθέσεσι, κρατοῦντες τὴν ἁγίαν χεῖρα ἢ μετ' ἠρέμου παρατηροῦντες θαυμασμοῦ τὰ ἐμπλεα γαλήνης χαρακτηριστικὰ τοῦ ἁγίου, ἀποθανόντος πρὸ τριῶν περίπου αἰῶνων. Πολλάκις εἶχον συνοδενθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιηγήσεών μου τούτων ὑπὸ ἰατρῶν καὶ ἄλλων τινῶν εὐπαιδευτῶν ἀνδρῶν, πλὴν πᾶσαι αἱ ἐξηγήσεις αὐτῶν ἐνανάγουν καὶ μέχρι σήμερον οὐδένα συνήντησα μόλις ἀρχίζοντα νὰ λύῃ τὸν Γόρδιον τοῦ ψυχολογικοῦ τούτου μυστηρίου».

Ὁ δόκτωρ **Britten** ἀναφέρει ἀκολούθως θαύματά τινὰ λίαν υπερβέβια ἐν τῇ τοῦ ἁγίου ἱστορίᾳ. Ὑπὲρ τῶν δύο ἐπομένων προβάλλει τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ φήμην.

«Καὶ πρῶτον ἐγένετο τὸ κατὰ τὸν τρομερὸν σεισμόν τοῦ «ἁγίου Διονυσίου». Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λιτανεῖα τις μέλλουσα νὰ λάβῃ χώραν μετὰ τοῦ ἁγίου λειψάνου, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δημοτελοῦς τινος εορτῆς, δις διεσκεδάσθη ὑπὸ κεραινῶν, καίλαπος καὶ σεισμοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἠτοιμάζοντο νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ναοῦ μετὰ τοῦ λειψάνου. Τοῦτο συνέβη ἐπὶ Προστασίας πρὸ 50 περίπου ἐτῶν, τῶν Ζακυνθίων ἐντόνως διαμαρτυρηθέντων κατὰ πράξως, ἣν ἐθεώρησαν ἱεροσυλίαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν ὁμως ἀπόπειραν ἀριθμὸς οἰκιῶν κατέρρευσε. Τὸ δεῦτερον θαῦμα συνέβη ἐπὶ Ναπολεόντος, ὅτε ἠπειλοῦντο αἱ νησοὶ ὑπὸ τινος τῶν Γάλλων προσβολῆς. Προτιθέμενος ὁ Διοικητῆς νὰ πέμψῃ δύο ἔγγραφα σπουδαιότατα, τὸ μὲν εἰς Κέρκυραν, τὸ δὲ εἰς Μελίτην, φοβούμενος δὲ σπουδαίας συνεπειᾶς, ἔνεκα τῆς ἀνωμάλου ἐκείνης ἐποχῆς, ἀπεκάλυψε τὰς ἀνησυχούσας αὐτὸν σκέψεις τῇ αὐτοῦ συζύγῳ, ἣτις γέννημα Ζακύνθου τυγχάνουσα, συνεβούλευσεν αὐτόν, ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Ὁ διοικητῆς Ἄγγλος ἀπέρριψε τὴν συμβουλὴν ταύτην καὶ ἐν τῇ ἀνυπομονησίᾳ του ὤμοσε μάλιστα, ἀλλ' ἢ φορὴν, ὁ φόβος καὶ ἡ προαίθεσις μέλλοντος δυστυχήματος μέχρι τοιοῦτου σημείου κατεῖχον τὴν Ζακυνθίαν κυρίαν, ὥστε ὁ σύζυγός της, ὅπως ἐνισχύσῃ αὐτήν, οὐ μόνον ἐζήτησε παρ' αὐτῆς συγγνώμην, ἀλλὰ καὶ κατόπιν παρακλήσεως αὐτῆς

1) Ἐννοεῖ τὰς νήσους Στροφιᾶδας.

μετέβη εἰς τὸν ναὸν τὸν ἀφιερωμένον εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου, οὐτινος καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν ἀντίληψιν. Δύναται τις νὰ κρίνη, ἐὰν ἡ ἐπίκλησις ἀπέβη ματαία. Αἴφνης λαίλαψ ὀρμητικῆ ἐξηγέρθη περὶ τὰς Ἰονίους νήσους, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας τὰ κομίζοντα τὰ ἔγγραφα πλοῖα ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοχωρήσωσι, καὶ ἦν δὲ στιγμήν ὁ Διοικητὴς ἐπεβίβαστο ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀφικομένου πλοίου, τὸ δεύτερον ἐλιμενίζετο ὅπως ἐπανορθώσῃ τὰς βλάβας του. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ἔγγραφα ἀντηλλάγησαν πάσαντα καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον. Ὁφείλω νὰ προσθέσω, ὅτι ὁ Διοικητὴς ἠσπάσατο τὴν δοξασίαν τῆς συζύγου του καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ἀνήρησεν ἐξ εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου στήθους τοῦ Προστάτου Ἁγίου ἐν τῶν βασιμιωτέρων τιμητικῶν δειγμάτων, ὅπερ ὑπὸ βασιλικῆς χειρὸς εἶχε λάβῃ ποτὲ ἐν τῷ τόπῳ του. Ἐγὼ αὐτὸς εἶδον τοῦτο ὡς ἐπίσης τιμαλφὴ τινὰ κειμήλια, κόσμους καὶ ἄλλας ἐνδείξεις εὐγνωμοσύνης, δι' εὐλογίας δειχθείσας καὶ μυστηριώδεις ὑπηρεσίας ἀποδοθείσας ὑπὸ τοῦ σιγηλοῦ σκήνους, ἀναπαυομένου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δειγμάτων τούτων μαρτυροῦντων σεβασμόν. Θαυμαστότερον ἔτι τοῦτο: Ἐγνώρισα ἐγκληματίας καὶ ἐγκαθειρότους ὁδηγηθέντας παρὰ τῆ ἐπιβλητικῆ λάρακι. Καθ' ἦν στιγμήν προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν ὑπηρεσίᾳ ἱερέως νὰ ἀφθώσι τὰς θείας καὶ ὠραίας χεῖρας τοῦ Ἁγίου, ἡ καρδιά των συνειτριβῆ, δάκρυα μετανόιας κατέκλυσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ ἀπεμακρύνθησαν κατόπιν ταπεινῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἀφοῦ ἐζήτησαν συγγνώμην τῶν σφαλμάτων αὐτῶν. Καὶ δὴ παρῆλθον ἔκτοτε 30 ἔτη, ἀφ' ὅτου τὸ τελευταῖον εἶδον τὸ θαυμάσιον σκῆνος τοῦ Ἁγίου Διονυσίου· τὸ κάλλος καὶ ἡ ἐντέλεια, ἅτινα περιεφρόνησαν ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας τὸν χρόνον καὶ τῆς φθορᾶς τὸν νόμον, οὐδεμίαν ὑπέστησαν ἀλλοίωσιν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἡδυνάμην νὰ συμπληρώσω ὀλόκληρον τόμον ἐξιστορῶν τὴν θαυματουργικὴν δύναμιν τοῦ Προστάτου Ἁγίου Ζακύνθου, ἀλλ' ἀδυνατῶ νὰ χαράξω μίαν μόνην γραμμὴν ὅπως ἐξηγήσω τὸ μυστήριον σώματος ὕλικου, ἐφ' οὗ ὁ θάνατος οὐδεμίαν ἄλλην ἐξήσκησεν ἐπιρροὴν ἢ ταύτην μόνον, τὸ νὰ θέσῃ τὸν δάκτυλον τῆς αἰωνίου σιγῆς ἐπὶ τῶν κεκλεισμένων χειλέων. Ὅταν σκέπτομαι ἐπὶ τοῦ μήπω διαλευκανθέντος τούτου προβλήματος, τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου παρίσταται μοι ὡς ἡ ἐντελεστέρα ἐξ ὅσων παρετήρησα ἄλλοις μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου ἢ μᾶλλον ὁ δεσμὸς ὁ συνέχων τοὺς δύο κόσμους».

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ δόκτορος **Britten** τελευτᾶ διὰ τῶν λέξεων «Ἡ νῆσος Ζάκυνθος καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου Διονυσίου πάντοτε ὑφίστανται. Εἶθε δὲ οἱ ἀγονούμενοι τὰ γεγονότα νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ καὶ ἐξετάσωσι ταῦτα, ἄλλως παραχρῆμα ἄς σιγήσωσι. Γένοιτο. (Μοῦσαι φύλλ. Η'. 1892)».

ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΡΟΠΑΡΙΑ

*Απολυτίκια, Κοιτάκια καὶ Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα
εἰς τὸν Ἅγιον Διονύσιον.*

Ἀπολυτίκιον Ἦχος α'. Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Τῆς Ζακύνθου τὸν γόνον καὶ Αἰγίνης τὸν Πρόεδρον, τὸν φρουρόν Μονῆς τῶν Στροφάδων Διονύσιον ἅπαντες τιμήσωμεν συμφώνως οἱ πιστοὶ βοῶντες πρὸς αὐτὸν εὐκρινῶς, σαῖς λιταῖς τοῦς τὴν σὴν μνήμην ἐπιτελοῦντας σῶσον καὶ βοῶντάς σοι. Δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ θαυμασώσαντι, δόξα τῷ δωρησαμένῳ σε ἡμῖν πρέσβυν ἀκοίμητον.

Ἔτερον. Ἦχος α'.

Δεῦτε πάντες ἐγκωμίων καταστέψωμεν ἄσμασι, τὴν τοῦ πανιέρου λειψάνου, Διονυσίου τοῦ Μάκαρος μετάθεσιν καὶ γὰρ παρὰ Θεοῦ ἠξίωται μεγίστων δωρεῶν, τοῖς αἰτοῦσι τοῦ βραβεύειν, ἰατρείας ψυχῶν καὶ σωμάτων τε, ὅθεν δόξαν προσοίσομεν Θεῷ καὶ ὕμνον ἀναπέμψωμεν τῷ ἡμῖν δεδωκότι φρουρόν αὐτόν τε καὶ πρύτανιν.

Ἔτερον. Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Δεῦτε πάντες ἐν ᾧδαῖς εὐφημήσωμεν τὴν τοῦ πανιέρου λειψάνου Διονυσίου τοῦ Μάκαρος ἐπάνοδον καὶ γὰρ οἷα φωστὴρ, δύνας θεσμοῖς τοῖς φυσικοῖς ὑπὸ γῆν, αἴθρις τῷ Κόσμῳ ἀγλαῶς ἔξανέτελε· δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ χορηγοῦντι σοι. διδόναι πᾶσι δαψιλῶς, θαυμάτων τὰ σελαγίσματα.

Κοιτάκιον Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Εὐχαρίστοις ἄσμασι τῶν Ζακυνθίων ἡ πόλις, ἀνυμνεῖν προτρέπεται, πάντας πιστοὺς συγκαλοῦσα, μέγιστον τὸν ἐν ἀνάγκαις θεριμὸν προστάτην, φύστην δὲ τῶν τοῖς κινδύνοις συνεχομένων, καὶ γεραίρουσα κραυγάζει, χαῖρε τὸ κλέος πιστῶν Διονύσιε.

Ἔτερον. Ἦχος δ' αὐτός.

Ἐορτάζει σήμερον τῶν Ζακυνθίων ἡ πόλις, ἐορτὴν χαρμόσυνον σὺν τῇ Μονῇ τῶν Στροφάδων, Αἰγίναν τὴν ἐν Κυκλάδι προσκαλουμένην, ἄσμασιν ἀξιοχρέως συνευφημήσαι καὶ φαιδρῶς πανηγυρίσαι τὸ κοινὸν κλέος, νῦν Διονύσιε.

Ἔτερον.

Μένων ἐν ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ ἔμεινας θεόφρον καὶ σὸν κτεῖ-

ναντες ἀδελφὸν ἐνθὲως ἐφείσω τῇ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ· Δι' ὃ Χριστῷ συγχάρις, νῦν Διονύσιε.

Ἔτερον. Ἦχος δ'. Ἐπεφάνη σήμερον.

Ἐορτάζει σήμερον νῆσος Ζακύνθου, καὶ γεραίρει ἄσμασι τὴν σεβασμίαν ἐορτὴν, τοῦ σου λειψάνου ἐπάνοδον, ὃ Ἱεράρχα σοφὸν Διονύσιε.

Ἔτερον. Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς.

Τῶν Ζακυνθίων εὐσεβῶν ἢ ὀμῆγυρις, πανηγυρίσωμεν λαμπρῶς ἐορτάζοντες, ἐν ἐτησίοις ἄσμασι καὶ ὕμνοις ἱεροῖς πανσέπτου ἐπάνοδον τοῦ παντίμου λειψάνου τοῦ ἑξανατεῖλαντος δίκην Κόσμου Ἡλίου, ὃ ἀσπασθέντες κραζῶμεν θερμῶς· φωστήρων χαῖρε, φωστήρη Διονύσιε.

Μεγαλυνάριον.

Χαίρις ὁ Ζακύνθου γόνος λαμπρός, πρόεδρος Αἰγίνης καὶ Στροφάδων μέγας φρουρός, χαίρις ἐκκλησίας φωστήρη νέος Τρισμιάκας, Ἀρχιερέων κλέος, ὦ Διονύσιε.

Ἔτερον.

Χαίρις σελασφόρε θεῖε φωστήρη, ὃ φωτὶ σου στίλβων τὸν ὀρίζοντα εὐσεβῶν, χαίρις ὁ τοῦ σκήνους θαύμασι καταρδεύων, τὴν ἐκκλησίαν πᾶσαν, ὦ Διονύσιε.

Ἔτερον.

Χαίρις ὁ Ζακύνθου θεῖος βλαστὸς καὶ Μονῆς Στροφάδων, ὃ ἀκοίμητος ὀφθαλμός, χαίρις τῆς Αἰγίνης ὁ μέγας ἀντιλήπτορ, ἀρχιγυτῶν ἢ δόξα, ὦ Διονύσιε.

Θ Α Υ Μ Α Τ Α

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

«Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ (Ψαλ. ΕΖ').»

«Προσεύξασθε πρὸς με καὶ ἐπακούσομαι (Ἱερ. ΚΘ').»

«Ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐκκαλονμένοις Αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.»

Ἐνῶ ἐμόναζεν ὁ Διονύσιος εἰς τὴν Μονὴν τῆς Θ. Ἀναφωνητριάς ἀπεφάσιεν ἡμέραν τινὰ βροχερὰν νὰ μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν, ἀπέχουσαν πλέον τῶν 30 χιλιομέτρων μετὰ τοῦ διακόνου του, ὅστις ἔνεκεν τῆς βροχῆς ἠμπόδιζεν αὐτόν. Μῶλον τοῦτο ἤρχισαν τὴν ὁδοιπορίαν καὶ ἡ βροχὴ ἐγένετο ῥαγδαιοτέρα. Εἰς τὰς καθ' ὁδὸν παρατηρήσεις τοῦ διακόνου τοῦ ὁ Διονύσιος ἀπήντησεν «Ἄς προχωρῶμεν καὶ δὲν θὰ πάθωμεν τίποτε». Μετὰ δύο καὶ ἡμισυ ὁρῶν ὁδοιπορίαν ἐν μέσῳ βροχῆς ραγδαιοτάτης ἔφθασαν εἰς Ἀλκυάς ὅπου εὗρον τὸν ἐκεῖ ἐκβάλλοντα χεῖμαρρον (κ. ποτάμι τῶν Ἀλκυῶν) πλημμυρισμένον καὶ ἀδιάβατον. Ἐπλησίασεν εἰς τὴν ὄχθην ὁ Διονύσιος καὶ τὸ ῥεῦμα ἐστάθη ἀμέσως ὡς διὰ θαύματος, ἕως οὗ ἐπέρασεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ὁπόθεν προχωροῦντες διὰ τῆς παραλίου ὁδοῦ ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν χωρὶς νὰ βραχῶσιν.⁽¹⁾

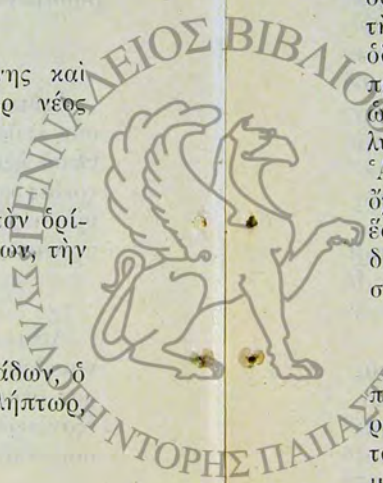
✱

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Νικολάου τῶν Ξένων, εἰς τὸν ὁποῖον ἐθάπτοντο οἱ ξένοι, εὐρέθη σῶμα γυναικός, ἔχον τὰ δεσμὰ τοῦ ἀφορισμοῦ τῆς ἐκκλησίας, ἄλυτον, θαμμένον πρὸ πολλοῦ χρόνου. Μεταβάντος ἐκεῖ τοῦ Διονυσίου καὶ προσευχηθέντος γονυπετῶς καὶ μετὰ κατανύξεως πρὸς τὸν Θεόν, διελύθη τὸ ἄλυτον ἐκεῖνο πτόμα. Ὁ εἰρημένος ναὸς ἐγένετο Μητροπολιτικὸς τῆς Ζακύνθου διὰ διατάγματος Λουκιῶ τοῦ 1621. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ αἰοῖδ. ἀρχιερεὺς Ν. Κοκκίνης (1867†) ἐδείκνυεν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου τὸ μέρος τοῦ τάφου αὐτῆς τῆς γυναικός.

✱

Εἰς τὸ χωριὸν Κατωστάρια εἰς τὸν ναὸν τῶν Ταξιαρχῶν εὐρέθη σῶμα ἀνδρὸς ἄλυτον καὶ τοῦτο εὐρισκόμενον ὑπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἐκκλησίας. Μεταβάντος καὶ εἰς τοῦτον τοῦ Διονυσίου καὶ κα-

1) Ἐπειδὴ ἡ πεδιάς τῆς Ζακύνθου πλημμύρει τότε ὅλη καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα καὶ ἡ πρὸς τὴν πόλιν ἄγουσα διὰ ταύτης ἦτο ἀδιάβατος, διὰ τοῦτο ἡ συγκοινωνία ἐγένετο διὰ τῆς ἀγοῦσης ἐκ τῆς ΒΑ παραλίας ἀπὸ Ἀλκυάς ἕως τοῦ Τουλιβῆ.

τανυκτικῶς καὶ θερωδῶς αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν προσεζηθέντος διελύθη καὶ τοῦτο ὁμοίως.

✱

Μίαν τῶν ἡμερῶν προσεκλήθη ὁ Διονύσιος μετ' ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν πρὸς διασκέδασιν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ σκοπέλου Βοίδι ὑπάρχον Μοναστήριον τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Εἰς τὴν συνοδείαν τῶν εἶχον προσλάβη καὶ ἄλιεις πρὸς ἄλειαν. Μόλις ὅμως οὔτοι οἱ ἄλιεις εἶδον τοὺς ῥασοφόρους ἐκ δεισιδαιμονίας ἤρχισαν εὐθὺς κρυφίως νὰ γογγύζωσι κατ' αὐτῶν, διότι ἡ παρουσία αὐτῶν ἔμελλε νὰ γείνη πρόξενος ἀποτυχίας εἰς τὴν ἄλειαν ταν. Ἐφθασε τέλος ἡ συνοδεία ὅλη εἰς τὸν ξηρὸν σκόπελον Βοίδι, καὶ οἱ μὲν προσεκλημένοι ἀνῆλθον εἰς τὸ Μοναστήριον, οἱ δὲ ἄλιεις ἔπλευσαν πρὸς ἄλειαν εἰς τὰ πέριξ, ὅπου ὄψαντες τὰ δίκτυά τῶν οὐδὲν ἐπίασαν, καὶ ἦσαν διὰ τοῦτο λίαν ἠγανακτισμένοι κατὰ τῶν κληρικῶν ἐκεῖνων, διότι ἀναμφιβόλως ἡ παρουσία τῶν ἐπροξένησε τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἄλειας. Καὶ λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν σκόπελον.¹⁾ Τότε λαβῶν γνῶσιν ὁ Διονύσιος τῶν σκέψεων τῶν ἁλίων λαβῶν τὰ δίκτυα καὶ εὐλόγησας αὐτὰ λέγει εἰς τοὺς ἄλιεις νὰ ῥήψωσιν εἰς μέρος τι τῆς θαλάσσης ὅλους ἀκατάλληλον δι' ἄλειαν. Ὄθεν ὄψαντες οὔτοι τὰ δίκτυα εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος ἐπίασαν πληθὺς ἰχθύων. Ἐνεκεν τοῦ θαύματος τούτου οἱ ἄλιεις ἔμειναν ἐκθαμβοὶ καὶ ἀναγνώρισαντες τὴν πλάνην τῶν, ἔδραμον εὐθὺς μετὰ φόβου πρὸς τὸν Διονύσιον καὶ γονυπετήσαντες ἐνώπιόν του ἐπροσκύνησαν αὐτὸν καὶ ἐζήτησαν τὴν συγχώρησιν τῆς ἀπιστίας τῶν ὡς καὶ τὰς εὐλογίας αὐτοῦ.

✱

Ἐρομόναχος τις Ζακύνθιος Παν. Ἀρβανιτάκης μαθὼν τὰς ἀρετὰς τοῦ Διονυσίου παρουσιάσθη πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ ἐξομολογηθῆ. Μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς ἐξομολογήσεως ἠρώτησεν ἐπανειλημμένως ὁ πνευματικὸς Διονύσιος τὸν ἐξομολογούμενον ἐὰν ἐνθυμῆται ἄλλο τι ἁμάρτημα. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος οὐδὲν ἐνεθυμεῖτο τοῦ λέγει ὁ Διονύσιος. «Δὲν ἐνθυμεῖσαι ὅτι τὴν δεῖνα ἡμέραν, ἐνῶ ἱερούργεις εἰς τὸν δεῖνα ναὸν ἐξ ἀπροσεξίας σου ἔπεσε κατὰ γῆς ὁ τίμιος Ἄρτος; Ἀκούσας τοῦτο καὶ ἐνθυμηθεὶς ὁ ἐξομολογούμενος ἱερομόναχος ἐθαύμασε πῶς ἐγνώριζε τοῦτο, τὸ ὅποιον οὐδεὶς τὸ ἐγνώριζεν. Ἐνόησε λοιπὸν ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν ἅγιον Πνευματικὸν ἐνυπῆρχεν ἡ θεία χάρις.

✱

Ἀποθανόντος τοῦ Διονυσίου ἐν τῇ πόλει Ζακύνθου μετέφερον τὸ σεβάσιμον αὐτοῦ λείψανον εἰς Στροφάδας κατ' ἰδίαν αὐτοῦ

1) Ὁ σκόπελος οὗτος κεῖται πλησίον τῆς παραλίας Τσιλιβῆ, καὶ ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν νήσος τῶν 39. Ἦδη καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ τῶν θαλασσίων κυμάτων ὁλονὲν σμιζόμενται.

παραγγελίαν δηλ. ἐκεῖ ὅπου εἶχε λάβει τὴν κορυάν, καὶ ἔθαψαν ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν ἐγένετο ἡ ἀνακομιδὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν μοναστηριακὴν τάξιν καὶ εὐρέθη ἀδιάφθορον, ἀποπνέον θανμασίαν εὐωδίαν καὶ ἐνατετέθη εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ Κυριακοῦ ναοῦ τοῦ Σωτήρος. Ἡ ἀνακομιδὴ αὕτη ἐγένετο κατόπιν ὁράματος τοῦ Ἱγουμενοῦ τῆς Μονῆς, ὅστις ἀνακρινόμενος τοῦτο εἰς τοὺς Πατέρας ἔπεισεν αὐτοὺς ν' ἀνοίξωσι τὸν τάφον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας. Καὶ οὕτω ἐξετέλεσαν τὴν ἀνακομιδὴν αὐτοῦ.

✱

Εὐρισκόμενός ποτε εἰς Στροφάδας, ἡμέραν τινὰ κατῆλθεν εἰς τὸ παρόλιον μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ ὅπου χάριν ἀναμνηστῆς ἤλιετο διὰ τοῦ ἀγκίστρου. Παρελθούσης πολλῆς ὥρας ἐδίηρξεν ὁ ὑποτακτικὸς, καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι οὐδαμοῦ ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχε πόσιμον ὕδωρ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν καὶ πῆ. Ὁ Διονύσιος τότε τῷ ὑπέδειξε μέρος ὀλίγον τι περαιτέρω εἰς τὴν αὐτὴν ἀκτὴν, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει ὕδωρ πόσιμον, ὅπου μεταβάς ὁ ὑποτακτικὸς εὗρε τῷ ὄντι τοιαύτην πηγὴν γλυκῆς ποσίμου ὕδατος, ἐξ ἧς καὶ ἐπιεν. Ἡ ἔκτοτε αὕτη πηγὰζουσα πηγὴ καλεῖται «Βρύσις τοῦ Ἁγίου».

✱

Ὅταν ἐπιπτον ἀκρίδες εἰς Στροφάδας ζημιούσαι τὰ σπαρτά τῆς Μονῆς, ἐλιτάνεον οἱ Πατέρες τὸ ἅγιον τοῦτο λείψανον πέριξ τοῦ Μοναστηρίου καὶ εὐθὺς τὰ ἐπιβλαβῆ ἐκεῖνα ἔντομα ἔφευγον ὡς νέφος πυκνὸν ἐκ τῆς νήσου καὶ ἐπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν.

✱

Ὅτε συνέβαιναν εἰς τὰς Στροφάδας μεγάλη ἀνομβροία, ἐλιτάνεον οἱ Πατέρες τὸ σεπτὸν τοῦτο σῆνος μετὰ ὑμνωδίας καὶ παρακλήσεων καὶ ἀμέσως ἐπῆρχετο ῥαγδαία βροχὴ, ἥτις ἐπότιζεν ἐπαρκῶς τὰς νήσους ἐκεῖνας.

✱

Εἰς τὴν πόλιν Ζακύνθον εἶχεν ὁ Διονύσιος οἰκίαν ἀνώγειον, εἰς τὴν ὁποίαν διέμενον ὁσάκις ἤρχετο ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου διέμενον εἰς αὐτὴν ὁ Μιχαὴλ Σουμάκης μετὰ τῆς συζύγου του Ἐλένης. Κατὰ τὰ 1650—1656 ἐγένοντο ἐν Ζακύνθῳ διάφοροι σεισμοί, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐρημνίσθησαν πολλὰ οἰκοδομαί. Ὄθεν φοβούμενος ὁ Μ. Σουμάκης μήπως κρημνισθῇ καὶ ἡ ἐτοιμόρροπος οὐσα οἰκία του, ἐποποθέτησε τὴν κλίνην του εἰς τὸ κατώγειον αὐτῆς. Ἐνταῦθα κοιμώμενη ἡ Ἐλένη ὑπὸ τὸ κράτος πάντοτε τοῦ φόβου διὰ τὰς συχνὰς δονήσεις, εἶδε καθ' ὕπνον ὅτι εἰς σεβάσιμος μεσηλιῆ Ἀρχιερεὺς, ἀνέβη μετὰ τοῦ διακόνου του εἰς τὸ ἀνώγειον ὅπου τελέσας ἁγιασμὸν καὶ θαντίσας ὅλην τὴν οἰκίαν εἶπεν εἰς αὐτήν: «Μὴ φοβοῦ πλέον». Ἐξυπνήσασα δὲ αὕτη

ἐσκέφθη καὶ ἐπίστευσεν ἐν ταῦτῳ ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ἦτο ὁ Διονύσιος.

Ἐκτοτε αὕτη καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς ἔχοντες πίστιν ὅτι εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἀφόβως διέμενον ἐν τῇ ἐτοιμορρόπῳ ἐκείνῃ οἰκίᾳ.⁽¹⁾

✱

Μοναχὸς τις τῆς Μονῆς τῶν Στροφάδων Ματθαῖος ὀνομαζόμενος χρηματίσας ὅτε ἦτο νέος ὑποτακτικὸς τοῦ Διονυσίου, εἶδε καθ' ἕν ἄνθρωπον αὐτόν, ὅστις τοῦ εἶπε: «Ματθαῖε, εἰπέ εἰς τὸν Ἐγγύμενον ὅτι μετὰ ἡμέρας θὰ γείνη μέγας σεισμός, ὅστις θὰ προσενήσῃ ζημίαν εἰς τὴν Μονήν, ὥστε οἱ Πατέρες νὰ εἶναι προσεκτικοί». Μετὰ ἡμέρας τῷ ὄντι ἐγένετο ὁ σεισμός οὗτος, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐκρημνίσθησαν μέρη τινὰ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Μονῆς καὶ ἄλλα διερράγησαν. Τότε ἐκρημνίσθη καὶ ὁ μέγας Πύργος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφρουρεῖ ὁ φύλαξ καλόγηρος, ὅστις συνεκρημνίσθη μετὰ τῶν ὀγκολίθων, ἀλλ' οὐδεμίαν βλάβην ἔπαθεν ὁ φύλαξ οὗτος διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Διονυσίου.

✱

Ἀφοῦ ἤρχισεν ὁ μέγας πόλεμος μετὰ τὸν Ἐνετῶν καὶ Τούρκων ἔνεκεν τῆς Κρήτης, οἱ Πατέρες τῶν Στροφάδων φοβούμενοι μήπως προσορμίσωσι πλοῖα Τουρκικὰ καὶ ληλατήσωσι τὴν Μονήν, ἔλαβον τὸ ἱερὸν λειψάνον, τὰ πολύτιμα εἶδη, ἔτι δὲ καὶ τὰ ζῶα καὶ μετέφερον ταῦτα πρὸς ἀσφάλειαν εἰς τὴν Ζάκυνθον εἰς τὸ ἐν Καλειταίῳ μετόχιον, ὅπου ὑπάρχει καὶ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου. Δὲν παρήλθε πολὺς χρόνος καὶ τὰ ζῶα ταῦτα ἐξ ἀσθενείας ἐτυφλώθησαν. Οἱ Πατέρες πρὸς θεραπείαν αὐτῶν τῶν ζῴων ποιήσαντες ἁγιασμόν, ἐβάπτισαν εἰς τοῦτον τὰς χεῖρας τοῦ ἁγίου λειψάνου καὶ μετὰ τοῦτον τὸν ἁγιασμόν ἐρράντισαν τὰ πάσχοντα ζῶα, ἅτινα εὐθὺς ἐθεραπεύθησαν.

✱

Ἀνδρωπὸς τις χριστιανὸς μετέβη εἰς Στροφάδας χάριν προσκυνήσεως τοῦ ἱεροῦ σκήνους τοῦ Διονυσίου. Εἰσελθὼν δ' οὗτος εἰς τὸν νάρθηκα ὅπου ἐναπέκειτο τοῦτο, ἀφοῦ ἠσπάσθη εὐλαβῶς, ἀφῆρεσεν ἐξ αὐτοῦ ἐπιτηδείως τὸν μικρὸν δάκτυλον τοῦ ποδὸς καὶ ἔλαβεν αὐτὸν χάριν εὐλαβείας. Ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Νάρθηκος ἠμποδίζετο ὑπὸ ἀοράτου δυνάμεως. Φοβηθεὶς οὗτος καὶ ὁμολογήσας τὴν πρᾶξιν εἰς τοὺς Πατέρας, ἀπέδωκε

1). Ἀπὸ τὸ ἔτος 1650—1656 ἦτο εἰς ἐνέργειαν τὸ ἡφαίστειον τῆς Θήρας, ὅτε διὰ μεγάλων ἐκρήξεων, πατάγων, πυρὸς καὶ θαλάσσης, ἀνέδυσεν ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν θέσιν Κολοῦμβου ἢ νησίς Αὐτομάτη καλουμένη· ἔνεκεν τούτου συνέβησαν τότε μεγάλοι σεισμοὶ ἐν Στροφάσι καὶ Ζακύνθῳ. Ἀκολούθως κατὰ τὸ 1664 ἐγένετο πάλιν σφοδρότατος σεισμός ἐν Ζακύνθῳ, ὅστις κατέστρεψε πολλὰς οἰκοδομὰς καὶ μέγα μέρος τοῦ φρουρίου.

τὸν δάκτυλον, καὶ οὕτω ὁ ἱερόσυλος ἐκεῖνος ἀνεχώρησεν ἐκείθεν ἔντρομος ζητῶν μετὰ δακρύων τὴν συγχώρησιν τῆς πράξεώς του. Τὸν δάκτυλον τοῦτον ἀπέστειλεν ἀκολούθως ὁ Ἐγγύμενος εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐφυλάσσετο εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τῆς Μονῆς τῶν Στροφάδων.

✱

Γυνὴ τις συγγενῆς τοῦ ἁγ. Διονυσίου Ἀγγελικὴ καλουμένη προσβληθεῖσα ὑπὸ ἡμιπληγίας κατέστη παράλυτος, ἐν ταῦτῳ δὲ βωβὴ καὶ ἄλαλος, χωρὶς νὰ δυνηθῶσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ ἰατροὶ νὰ θεραπεύσωσιν αὐτήν. Ἀπελπισθεῖσα ἡ ἀσθενὴς, ὡς καὶ οἱ συγγενεῖς τῆς περὶ τῆς θεραπείας καὶ ἐνθυμηθέντες ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν Ζάκυνθον ὁ μικρὸς δάκτυλος τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἁγ. Διονυσίου, ἔφερον τοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀσθενοῦς διὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἐπεκαλέσθησαν μετὰ κατανύξεως τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγ. Διονυσίου. Μετὰ τὴν παράκλησιν δὲ καὶ εὐλογίαν τοῦ ἱερέως διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου λειψάνου, ἡ ἀσθενὴς εὐθὺς ἐθεραπεύθη ἐντελῶς δηλ. διελύθη ἡ ἀφωνία τῆς καὶ ἀνεκτίθησαν ὅλαι αἱ σωματικαὶ δυνάμεις.

✱

Ἔξνος τις πάσχων ἐξ ἐπιληψίας ἔπλευσεν εἰς Στροφάδας διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον ἱερὸν σκήνος τοῦ Διονυσίου, καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν θεῖαν χάριν πρὸς βοήθειάν του. Ὁ Ἐγγύμενος τῆς Μονῆς καὶ οἱ Πατέρες ἰδόντες, ὅτι ὁ ἔξνος οὗτος ἐβασανίζετο πολὺ ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἐπιληψίας, ἔλαβον ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλιαν τοῦ Ἁγίου καὶ ἀφοῦ ἀνέγνωσαν εὐχὰς τινὰς, καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν θεῖαν χάριν, ἔχρισαν τὰ μέλη τοῦ πάσχοντος διὰ τοῦ ἐλαίου τούτου καὶ εὐθὺς ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀνθρώπος ἐθεραπεύθη καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν.

✱

Εὐσεβὴς τις ὑπανδρος γυνὴ ἐν Ζακύνθῳ, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀποκτήσει τέκνον ἀρσενικόν, ἀλλὰ τέσσαρας θυγατέρας, παρεκάλει μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας τὸν ἅγιον Διονύσιον ὅπως ἀξιώσῃ αὐτήν νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἀρσενικόν. Εἰσακουσθεῖσας τῆς δεήσεως ἔτεκεν αὕτη μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς παιδίον ἀρσενικόν κατὰ τὴν παράκλησιν τῆς καὶ ἠγαρήσθησε τὸν Θεόν.

✱

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἐνετο-τουρκικοῦ πολέμου (1642—1669) ἦλθεν εἰς Στροφάδας ὁ πρῶτος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μεθόδιος,⁽¹⁾ εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη ἡ ἐπιστοασία καὶ διοίκη-

1). Ὁ Μεθόδιος Γ'. Μορώνης ἐκ Κυδωνιῶν τῆς Κρήτης προεχειρισθὴ ἀρχιερεὺς Ἡρακλείας, εἶτα διορίσθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (3 Ἰαν. 1669). Μετὰ δύο ἔτη (Μαρτ. 1671) παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου κατέφυγεν εἰς

σις τῆς Μονῆς τῇ θελήσει καὶ προτροπῇ τοῦ Ἡγουμένου Νεκταρίου. Εἰς τῶν Μοναχῶν Θεοφύλακτος καλούμενος, δυσανασχετῶν διὰ τοῦτο, ἠπεύλει ὅτι θὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἡγούμενον διότι ἀνέθεσε τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς εἰς τὸν εἰρημένον Πατριάρχην, ὅστις ἦτο ἄνθρωπος ξένος τῆς Μονῆς, εἰς τὴν ὁποίαν οὐδὲν δικαίωμα εἶχεν. Ὁ ταραξίας οὗτος Μοναχὸς ἐπιμένων εἰς τὴν κακοβουλίαν του εἶδε καθ' ὕπνον ὅτι ἐρραπίσθη ἰσχυρῶς εἰς τὸ πρόσωπον ὑπὸ τοῦ ἁγ. Διονυσίου, ἕνεκα τῆς ἀνοικείου διαγωγῆς του καὶ ἔκτοτε ἐσωφρονίσθη.

*

Ὁ Ἡγούμενος Δανιὴλ Γουράτος εὐρίσκετο εἰς ἀμφιβολίαν ἐὰν ὄντως ὁ Διονύσιος συνηριθμεῖτο μετὰ τῶν ἁγίων.

Ἐνῶ δὲ ἐκοιμάτο νύκτα τινὰ ἐνόμισεν ὅτι ὁ ἐκκλησιάρχης τοῦ ἐξήτησε τὴν αἰεὶαν νὰ κτυπήσῃ τὸν κώδωνα διὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁσθρου, ἐγερθεὶς ὄθεν τῆς κλίνης ἐπορεύθη εἰς τὸν ναόν. Φθάσας δὲ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Νόρθηκος βλέπει φωταγωγημένον ὄλον τὸν ναόν, καὶ τὸν Διονύσιον ἱστάμενον ὄρθιον εἰς τὴν ὥραιαν πύλην ἐνδεδυμένον τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια, ὑπηρετούμενον ὑπὸ ἱερέων τε καὶ ἱεροδιακόνων. Τότε εἰς τῶν ἱερέων ἐκείνων λέγει πρὸς τὸν Δανιὴλ: «Ἐπληροφορήθης τώρα ἡ ἀκόμη ἀμφιβάλεις;» Ἐντρομος ὁ Δανιὴλ ἀποσύρεται ἐκεῖθεν ὀλίγον καὶ ἀκολούθως εἶδεν ὅτι ἐσβέσθησαν τὰ φῶτα, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι ἔγειναν ἄφαντοι. Τὸ παράδοξον τοῦτο ὄνειρον ἔπεισε τὸν Ἡγούμενον Δανιὴλ ὅτι ὄντως ὁ Διονύσιος συγκαταλέγεται μετὰ τῶν Ἁγίων.

*

Ἐν ἀνδρόγυνον ἐκ Πελοποννήσου μὴ ἔχον τέκνον παρεκάλει μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας τὸν ἅγιον Διονύσιον, ὅπως ἀποκτήσῃ σῶσι τοιοῦτον, ἐπὶ τῷ ὄρφ καὶ τῇ ὑποσχέσει νὰ βαπτίσῃσιν τοῦτο εἰς τὸν ἐν Ζακύνθῳ ναὸν αὐτοῦ. Φανεῖς κατ' ὄναρ ὁ Διονύσιος ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι θὰ ἀποκτήσωσιν αὐτό. Μετὰ τινα χρόνον ὄντως τὸ ἀπέκτησαν. Μετὰ πέντε μῆνας ἐνῶ ἠτοιμάσθησαν νὰ ἔλθωσιν εἰς Ζάκυνθον ἠμποδίσθησαν, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπνευσεν ἐναντίος ἄνεμος, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ τὸ παιδίον ἠσθένησε βαρέως. Οἱ γονεῖς ὅμως ἐκείνοι ἔχοντες πίστιν πρὸς τὸν ἁγ. Διονύσιον, ἅμα ἐκόπασεν ἡ κακοκαιρία ἀνεχώρησαν διὰ Ζάκυνθον ἄλλὰ δυστυχῶς κατὰ τὸν διάπλουον πλησίον τοῦ λιμένος τῆς νήσου ταύτης τὸ παιδίον ἀπέθανε. Τοῦτο ἀποβιβάσαντες οἱ γονεῖς μετὰ δακρύων ἔφερον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διονυσίου καὶ ἔθεσαν πλησίον τῆς λάρνακος, ὅτε αἴφνης λαμβάνει ζωὴν καὶ ἀνοίγει τοὺς

Στροφάδας, ὅπου ἐξελέγη παρὰ τῶν Πατέρων ἐξουσιαστής καὶ προβλεπτής τῆς Μονῆς ταύτης. Μὴ ὑποφέρων ὅμως τὸν κοινοβιακὸν βίον ἔμενε διαρκῶς ἐν Ζακύνθῳ τῇ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ δὲ τὸ 1677 ἐγκαταλείψας τὴν Μονὴν ἀναγορεῖ εἰς Βενετιαν ἐνθα ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας (1677—1679 +) (Ἐκ τῶν Φ. Ἀναλ. Κατομιῆ).

ὀφθαλμούς του, ὡς νὰ ἐξύπνησεν ἐκ βαθέως ὕπνου. Οἱ τε γονεῖς καὶ οἱ παρευρεθέντες, ἰδόντες τὸ θαῦμα τοῦτο, ἐθαύμασαν πολὺ καὶ προσκυνήσαντες τὸ ἱερὸν σῆνος τοῦ Διονυσίου, ἐδοξολόγησαν τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα χαρᾶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀκολούθως βαπτίσαντες αὐτὸ ὠνόμασαν Διονύσιον.

*

Τῷ 1820 ὅτε ἔμελλε νὰ τελεσθῶσι τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ Θωμ. Μαίτλανδ Α'. Ἀρμοστοῦ τῶν Ἰονίων νήσων, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν προϋχόντων κυβερνητικῶν, διὰ νὰ δοθῇ μεγαλυτέρα ἐπισιμότης εἰς τὴν τελετὴν, νὰ γίνωσι ταῦτα τὴν 17 Δεκεμβρίου, ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Διονυσίου, καὶ ἐν ᾧ θὰ διέρχηται πλησίον τοῦ μνημείου τούτου τὸ λιτανεύμενον ἱερὸν σῆνος τοῦ Διονυσίου νὰ γίνωσι τὰ ἀποκαλυπτήρια καὶ τελεσθῇ δέησις ὑπὲρ τοῦ Ἀρμοστοῦ ἐκείνου. Ἐνῶ ταῦτα ἦσαν ὠρισμένα νὰ τελεσθῶσι, τὴν μὲν νύκτα τῆς 16 πρὸς τὴν 17 ἐπῆλθον σεισμοὶ μεγάλοι κατατρομάξαντες τοὺς κατοίκους, τὴν δὲ πρωίαν ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς λιτανείας ἐπῆλθε μεγάλη καταγίς, βροχὴ ὄραγδαιοτάτη μετ' ἀστραπῶν, βροντῶν καὶ μεγάλης χαλάζης. Ἐνεκεν τῶν συμβάντων τούτων οἱ ἀποτελοῦντες τὴν λιτανείαν, ἀρχαί, κληρὸς καὶ λαὸς μετὰ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου κατέφυγον πρὸς σοτηρίαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θ. Φανερωμένης, μέχρις οὗ παρῆλθεν ὁ κατακλυσμὸς ἐκεῖνος καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω. Οὕτως ἐματαιώθη ἡ λιτανεία ἐκείνη. Τότε ὁ Ἄγγλος τοποτηρητὴς (Colone Ross) ἰδὼν τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπορεύθη μετὰ τοῦ Ἄγγλου ναυάρχου εἰς τὸν ναὸν ὅπου γονυκλιτῶς καὶ μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ προσενηθεις ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ λειψάνου ἀφιέρωσε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ τὸ χουσοῦν ἐγκόλιον, τὸ ὁποῖον εἶχον δωρήσῃ αὐτῷ οἱ Λευκάδιοι, ὅτε ἦτο Διοικητὴς αὐτῶν. Τὸ ἐγκόλιον τοῦτο ὑπάρχει ἔκτοτε ἀνηρητὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, ὡς δείγμα τοῦ τελεσθέντος θαύματος.

*

Ὁ Παν. Καλεντζόπουλος ἐκ Ζακύνθου τυφλωθεὶς ἐπεκαλεῖτο μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγ. Διονυσίου πρὸς ἴασιν τῶν ὀφθαλμῶν του. Τὴν 14 Δεκεμβρίου εἶδε καθ' ὕπνον τὸν ἱερὸν Διονύσιον ἐνδεδυμένον ἀρχιερατικὰ ἄμφια, ὅστις κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός, τοῦ λέγει, «ἔχε θάρρος τέκνον μου, πίστευε εἰς τὸν Θεὸν καὶ μὴ λυπήσαι, διότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ θεραπευθῆς κλπ». Καὶ ὄντως τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἑορτὴν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου κατὰ τὴν περιαγωγὴν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, ἐνῶ διήρχετο κάτωθεν τῆς οἰκίας τούτου τοῦ Καλεντζοπούλου, ἐθεραπεύθη οὗτος ἐντελῶς.

*

Ὁ Ἰωάννης Μποφαρδίνος ἐκ Ποχάλεως κατέστη ὀλίγον κατ' ὀλίγον σχεδὸν παράλυτος καὶ περιεπάτει μὲ δύο βακτηρίας (πατε-

ρίτσας). Ἐχων δὲ πεποιθήσιν ὅτι διὰ τῆς βοήθειας τοῦ ἁγ. Διονυσίου θὰ θεραπευθῆ, ἐπορεύθη μετὰ δυσκολίας κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τοῦ διὰ τὴν ἀκούσῃ τὸν ἑσπερινὸν καὶ ἐπικαλεσθῆ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐδεινώθη περισσώτερον ἢ ἀσθένεια τούτου τοῦ ἀσθενοῦς, ἀπεφάσισεν οὗτος νὰ διανυκτερεύσῃ ἐντὸς τοῦ ναοῦ προσερχόμενος. Τὸ πρῶτον μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ἀνεχώρησε στηριζόμενος εἰς τὰς βακτηρίας του· ἄλλὰ καθ' ὁδὸν ἐνῶ ἐπορεύετο εἰς τὴν οἰκίαν του ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐθεραπεύθη ἐντελῶς.

Ὁ Νικόλαος Ντίολης ἐρχόμενος διὰ πλοίου εἰς Ζάκυνθον προσεβλήθη κατὰ τὸν διάπλουν ὑπὸ ἐπιληψίας. Ὡς δὲ ἐπλησίασεν εἰς τὸν λιμένα καὶ εἶδε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ Ἱεράρχου τούτου μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθη μὴ προσβληθεὶς πλέον ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσθενείας.

Πλοίαρχός τις Ἄγγλος ἔνεκεν μεγάλης τρικυμίας ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κερίου, ὃ δὲ ἐκεῖ διαμένων φύλαξ τοῦ Ὑγειονομείου Νικ. Κουτσουκέλης βλέπων τὸν κίνδυνον τοῦ κλυδωνιζομένου πλοίου ἐδέετο πρὸς τὸν ἅγιον Διονύσιον γὰρ καταπαύσῃ ἢ τρικυμία αὕτη. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος ἀποβιβάσθεις ἠρώτησε καὶ ἔμαθεν ὅτι παρεκάλει τὸν Ἅγιον Διονύσιον ὡς καταπαύσῃ ἢ θαλασσοταραχῇ. Τοῦτον ἐμμήθη καὶ ὁ Ἄγγλος, ὅστις ἀσεπῆς καὶ μετὰ πίστεως παρεκάλει ἐπίσης, καὶ ἡ τρικυμία ἔπαυσεν ἀμέσως. Πλεύσας οὗτος ἀκολούθως εἰς τὸν λιμένα τῆς Ζακύνθου ἐδώρησεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διονυσίου μίαν ἀργυρᾶν κανδήλαν, ἣτις ὑπάρχει μέχρι τοῦδε ἀνηρητή μὲν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος πλησίον τοῦ Ἄρτοφορίου.

Τῷ 1849 ὅτε ἦτο ἐκκλησιάρχης ὁ Μοναχὸς Ἰλαρίων Γέρομπεσης εἶδε καθ' ὕπνον τρεῖς φορές κατ' ἐπανάληψιν τὸν Ἱεράρχην Διονύσιον, ὅστις ἔσυρεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἔλεγε «Ἐγέρθητι». Ἐξυπνήσας οὗτος ἐντρομος λαμβάνει ἀμέσως τὴν κλεῖδα τοῦ ναοῦ καὶ ἀνοίξας αὐτὸν βλέπει καιόμενον τὸ κιβώτιον τῆς ἐλεημοσύνης, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε μεταδοθῆ τὸ πῦρ ἐκ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφήσῃ αὐτὸς οὗτος ὁ ἐκκλησιάρχης καίουσαν. Ἐσβησεν ἀμέσως τοῦτο καὶ οὕτω ἐσώθη ὁ ναὸς ἐκ βεβαίας πυρκαϊᾶς.

Ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Μεγάλου, ὅτε ἠπειλοῦντο αἱ Ἴόνιοι νῆσοι ὑπὸ προσβολῆς τῶν Γάλλων, προτιθέμενος ὁ Ἄγγλος Διοικητὴς τῆς Ζακύνθου νὰ ἀποστείλῃ δύο ἔγγραφα σπουδαῖα ὑπη-

ρεσιακά, ἐν εἰς Κέρκυραν καὶ ἕτερον εἰς Μάλταν, παρέδωκε ταῦτα εἰς δύο πλοῖα, τὰ ὁποῖα διηρθύνθησαν τὸ μὲν εἰς τὴν πρώτην πόλιν, τὸ δὲ εἰς τὴν δευτέραν. Ἄλλ' ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τῶν πλοίων τούτων ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ζακύνθου ἀνεκάλυφεν ὁ εἰρημένος Διοικητὴς ὅτι τὸ διὰ τὴν Μάλταν ὀρισμένον ἔγγραφο ἀπεστέλλετο εἰς Κέρκυραν, τὸ δὲ διὰ ταύτην εἰς Μάλταν. Φοβούμενος δὲ ὁ Διοικητὴς ἐκεῖνος ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τῶν ἔγγράφων θὰ προσενήσῃ σπουδαίας συνεπειᾶς ἔνεκεν τῆς ἀνομιᾶλου ἐποχῆς τῶν πραγμάτων, εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του τὰς ἀνησυχούσας αὐτὸν σκέψεις. Αὕτη δὲ οὖσα ὀρθόδοξος Ζακυνθία, συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Οὗτος ὅμως ἐν ἀρχῇ ἀπέρριψε τὴν συμβουλὴν ταύτην καὶ μάλιστα μεθ' ὄρκου· ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ φόβος καὶ ἡ προαισθησις μέλλοντος δυστυχήματος τὸν ἔφερον εἰς συναίσθησιν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς προτροπὰς τῆς γυναικὸς του, καὶ μεταμεληθεὶς, ὅχι μόνον ἐζήτησε παρ' αὐτῆς συγγνώμην, ἀλλὰ μεταβάς καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἱεράρχου ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Αἴφνης ἐξηγέρθη λαίλαψ ὀρμητικὴ περὶ τὰς Ἴονιους νήσους, ἔνεκεν τῆς ὁποίας ἠναγκάσθησαν ἀμφοτέρω τὰ κομίζοντα τὰ ἔγγραφα πλοῖα νὰ ὀπισθοδρομήσωσι πρὸς τὴν Ζάκυνθον· καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἄγγλος ἐπεβίβαστο ἐπὶ τοῦ πρώτου καταπλεύσαντος πλοίου ἐφίπασε καὶ τὸ δεύτερον καὶ ἀντήλλαξε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἔγγράφων. Ἐνεκεν τοῦ θαύματος τούτου ὁ Διοικητὴς οὗτος ἐγένετο ὀρθόδοξος καὶ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θαύματος ἀνήρτησεν ἐξ εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ λειψάνου ἐν τῶν βαρυντιωτέρων τιμητικῶν ἐγκολπίων, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβῃ παρὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐν τῇ πατρίδι του.

Τῷ 1861 τῇ 16 Δεκεμβρ. κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἑσπερινοῦ ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τὴν πλατεῖαν πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Διονυσίου διάφορα παιδιὰ, ἐν τούτων ὁ Χριστὸς Ντίολης ἐκ Ποχάλεως ἐπληγώθη σοβαρῶς εἰς τὴν κοιλίαν. Κατὰ τὴν ἐκλυροσκορῶτησιν δηλαδὴ ἐνὸς βαρυνκρότου (μάσκουλου) τὸ ἐκσφενδονισθὲν ξύλινον ἐπίθεμα (καρκοῦνι) ἐκτύπησε τὸ εἰρημένον παιδίον εἰς τὴν κοιλίαν πλησίον τοῦ ὀμφαλοῦ, τὴν ὁποίαν ἐτρούπησε καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν· τὸ παιδίον ἔπεσε κατὰ γῆς ὡς νεκρὸν. Ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ παιδὸς ἔμεινε τὸ ξύλινον ἐκεῖνο πρᾶγμα ἐπὶ 20 ἡμέρας, ὅτε τέλος ἠσθάνθη τὸ παιδίον πόνους εἰς τὴν κοιλίαν καὶ μετὰ τούτους τὸ πῶμα (καρκοῦνι) ἐκεῖνο ἐξῆλθε διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ. Οὕτω τὸ παιδίον αὐτὸ ἐσώθη καὶ ἐθεραπεύθη ἐντελῶς διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Ἱεράρχου Διονυσίου. Τὸ ξύλινον τοῦτο πῶμα τοῦ βαρυνκρότου διαφυλάττεται ἀνηρημένον ἄνωθεν τῆς ἱερᾶς λάρνακος, εἰς ἣν ἐναπόκειται τὸ ἱερὸν σκήνος.

Τῷ 1893 Ἰανουαρίῳ, 19 πρὸς τὴν 20 ἐπελθὼν σεισμὸς ἰσχυρὸς ἐκρήμισε διαφόρους οἰκοδομὰς εἰς τὴν νῆσον. Τὸν σεισμὸν τοῦτον ἐξηκολούθησαν διάφοροι ἄλλοι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας προξενήσαντες μεγάλας ζημίας καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Κατὰ δὲ τὴν 5 Ἀπριλίου περὶ τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς πρωΐας αἰφνης ἐγένετο σεισμὸς ἰσχυρότερος πάντων τῶν προηγουμένων, πρὸ τοῦ ὁποίου προηγήθη μεγίστη ὑποχθόνιος βοή, ὅστις διαρκέσας πλέον τοῦ ἡμίσεος λεπτοῦ συνελπρώσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τῆς νήσου, καταδύειν πολλὰς οἰκίας καὶ διαδύειν ἔτι περισσοτέρας. Κατὰ τὸν μέγαν τοῦτον σεισμὸν τὸ μεγαλοπρεπὲς κωδωνοστάσιον τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἔχον ὕψος 32 περιπυρρῶν μέτρων, κατέπεσε μετὰ τῶν τεσσάρων μεγάλων κωδωνῶν ὡς καὶ ὅλη ἡ στέγη τοῦ ναοῦ κατεβυθίσθη ἐντὸς αὐτοῦ. Μόνον τὸ μέρος ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐναπόκειται ἡ ἱερὰ λάραναξ μετὰ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου οὐδὲν ἔπαθε. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου τρεῖς προσκνηταί, οἵτινες ἐσώθησαν διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἦσαν δ' οὗτοι, ὁ Παῦλος Σέληνας, ὁ Ἰωάν. Γιακουμέλος καὶ ὁ Γεώργ. Βορρές. Τούτων οἱ μὲν δύο πρῶτοι εὐρισκόμενοι πλησίον τῆς ἱερᾶς λάρανακος ἐνηγκαλίσθησαν αὐτὴν καὶ ἐσώθησαν, ὁ δὲ τρίτος εὐρισκόμενος πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ ναοῦ ἐσώθη καὶ οὗτος καταφυγὼν ὑπὸ τὸν γυναικωνίτην. Οὕτω ἐσώθησαν διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Διονυσίου μὴ καταπλακωθέντες ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ ναοῦ.

*—

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ὀκτωβρίου 1906 τὸ τρεχαντήριον τοῦ Ἰωάννου Σιώρη ἔχον πλήρωμα 17 ἀνδρῶν καὶ ἐρχόμενον μετ' ἄλλων τοιούτων ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Ὑδραν κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας μεταξύ Μάλτας καὶ Κρήτης. Κύματα ὑπερμεγέθη, ἄνεμος σφοδρὸς, καταγίς ἀδιάκοπος καὶ ὀμίγη πυκνή, ἐλοξοδρόμησαν τὸ πλοίαριον ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ὁ κρατὼν τὸ πηδάλιον πλοίαρχος ἀντεπάλασε μετὰ τὴν μανίαν τῶν στοιχείων καὶ προσεπάθει ὅπως σώσῃ τὸ πλήρωμα, ἀλλ' ἡ τρικυμία ἐξηκολούθει ἀγριωτέρα καὶ μέγας φόβος καταποντισμοῦ κατέλαβε τοὺς πάντας. Ἐν ὅσῳ ὅμως ἐβλεπον τὸν πλοίαρχον νὰ ἐγκαρτερῇ καὶ νὰ κρατῇ ἰσχυρῶς τὸ πηδάλιον εἶχον ἐλπίδα τινὰ σωτηρίας. Εἰς τοιαύτην ἀπελπιστικὴν κατάστασιν εὐρίσκοντο ἐπὶ τέσσαρα ἡμερονύκτια καὶ τὸ πλοῖον τῶν ἐπάλασε λισσοδῶς μετὰ τὴν ἀγριότητα τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων, φερόμενον ἐνθεν ἀκεῖθεν χωρὶς νὰ δύναται νὰ οὐριοδρομήσῃ. Τὴν τετάρτην δὲ νύκτα, ἣτις ὑπῆρξεν ἡ θυελλωδέστερα, διότι ὅλα τὰ στοιχεῖα εὐρίσκοντο εἰς μεγίστην συνεργίαν καὶ ὄρηγν, ἀστραπαί, κεραυνοί, βρονταί, καταγίδες διεδέχοντο ἀλλήλας ἀδιακόπως, ἀπαυδῆσας πλέον ὁ πλοίαρχος ἐκ τῆς τετραήμερου κακοχίας καὶ δειλιάσας ἐγκατέλειπε τὸ πηδάλιον, διότι δὲν διωκεῖτο πλέον τὸ πλοῖον καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ναύτας, οἵτινες ἔλαιον διὰ τὸν μέλλοντα ἐντὸς ὀλίγου καταποντισμὸν των.

«Παιδιά, δὲν ἀντέχω πλέον, ἀφίνω τὸ τηρόν, καὶ ἄς ζητήσωμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ», καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ἔμεινεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀγρίων κυμάτων. Εἰς τοιαύτην δὲ δεινὴν θέσιν εὐρισκόμενοι οἱ ναυαγοὶ ἐναπέθεσαν τὴν σωτηρίαν των εἰς τὸν εὐσπλαγχνον Θεόν. Μετ' ὀλίγην ὥραν, ὁ πλοίαρχος, ὡς νὰ ἔλαβεν ἐλπίδα τινὰ σωτηρίας, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ποῦ εὐρίσσαντο, (διότι ἦτο σκότος), χωρὶς νὰ βλέπῃ πουθενὰ σημεῖον σωτηρίας, ἀναλαμβάνει πάλιν τὸ πηδάλιον καὶ μετὰ πάροδον ὀλίγης ὥρας ἀναγνωρίζει ποῦ εὐρίσκεται καὶ λέγει εἰς τοὺς ναύτας. «Παιδιά εἴμεθα κατὰ τὴν Ζάκυνθον ἄς παρακαλέσωμεν τὸν Ἅγιον Διονύσιον νὰ μᾶς σώσῃ καὶ νὰ τοῦ ἀνάψωμεν λαμπάδα εἰς τὴν ἐκκλησίαν του». Καὶ ἐγονάτισαν ὅλοι εἰς τὸ κατὰστρομα τοῦ κλυδωνιζομένου Τρεχαντηρίου καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Ὡς νὰ ἐδόθη ἀμέσως μυστικὴ καὶ πανίσχυρος διαταγὴ εἰς τὰ κύματα καὶ τὸν σφοδρὸν ἄνεμον, ὑπεχώρησαν ταπεινωμένα τὰ στοιχεῖα καὶ τὸ πλοίαριον τοῦτο μετ' ὅλου τοῦ πληρώματος, τὸ ὁποῖον ἐκινδύνευεν ἐπὶ πέντε ἡμέρας νὰ χαθῆ, ἐκυβερνάτο μετ' οὐριον ἄνεμον. Μόλις ἐχάραξεν, εἶδον ὀπισθὲν των τὰ βουνὰ τῆς Ζακύνθου καὶ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, ὅπου προσορμησθέντες μετέβησαν οἱ διασωθέντες οὗτοι ναυαγοὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διονυσίου καὶ μετ' εὐλαβείας προσκνησαντες τὴν Αὐτοῦ ἱερὰν εἰκόνα, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν διδόντα τοιαύτην χάριν τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ. Ἀκολούθως ἔπλευσαν οἱ αὐτοὶ ναυαγοὶ καὶ εἰς Ζάκυνθον, ὅπου εἰσελθόντες εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἱεράρχου Διονυσίου, ἐπλήρωσαν τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης, προσκνησαντες μετὰ σεβασμοῦ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σκήνος.

*—

Ἡ Ἀγγελικὴ Πετούλα ἐκ Βοαργνεΐων τῆς περιουχῆς Πατρῶν προσεβλήθη ἐκ μανίας. Ὁ σύζυγός της καὶ οἱ οἰκεῖοί της κατόπιν πολλῶν μέσων τὰ ὁποῖα ἐπὶ ματαίῳ μετεχειρίσθησαν πρὸς θεραπείαν, ἀπεφάσισαν νὰ καταρτίωσιν εἰς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Ἐφερον ὅθεν τὴν πάσχουσαν ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τὸν ἐν Πάτραις ναὸν τοῦ ἱεράρχου τούτου καὶ τὴν διεννύπευσαν, τὸ δὲ πρῶτὸ μετὰ τὴν θεϊαν λειτουργίαν ἀφ' οὗ μετέλαβε τῶν ἀρχάντων μυστηρίων ἡσυχασεν, ἡ δὲσῦτης τῆς νόσου ἔπανσεν. Ἡ πάσχουσα ἐκοιμήθη ἡσυχος καὶ ἔκτοτε ἐθεραπεύθη ἐντελῶς. Οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ παριστάμενοι γονυκλιεῖς ἐδεήθησαν εἰς τὸν θαυματουργὸν Ἅγιον Διονύσιον καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.⁽¹⁾

*—

Τὸ κατωτέρω διαλαμβανόμενον θαῦμα τοῦ ἱεράρχου Διονυσίου συνέβη εἰς τὸν υἱὸν τῆς Κομήσεως Καπνίση, μᾶμης τοῦ

(1). Τὸ θαῦμα τοῦτο ὡς καὶ τὸ προηγούμενον ἔχουσι δημοσιεύσει αἱ Πατριναὶ ἐφημερίδες.

Διονυσίου Μπουταλοπούλου, ὅστις ἀφηγήθη τοῦτο πρὸς τὸν
 ἱατρὸν Ἰωάννην Π. Τσιλιμίγκραν, τὸ ὁποῖον στιχουργήσας οὗτος
 ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ Θαῦμα». (1)

ΤΟ ΘΑΥΜΑ.

Τόχε στραβὸ ἀπὸ χρόνια τὸ παιδί
 Τὸν ἀκριβὸ ἢ ἀρχόντισσα τὸ γυνὸ της
 Κι' ὄλοι τὴν ἀπελπίσανε οἱ γιατροὶ
 Ὡς καὶ τὰ παρακάλια 'ς τὸ Θεό της.
 — Ποῖον νὰ περνοῦν καὶ ψάλλουνε γλυκὰ
 Καὶ τόσοσ κόσμος μάννα μου ἀκλουθάει;
 — Σήκω καὶ προσευχήσου μὲ καρδιά
 Κι' εἶνε, παιδί μου, ὁ Ἅγιος ποῦ περναίει!
 Γιομίζει ὁ δρόμος λίβανα κι' εὐχῆς
 Ἐπὶ λαό, ἔξαφτέρυγα, λαμπάδες·
 Σὲ δυὸ σειρές μ' ὀλόχρυσες στολές
 Μὲ βῆμα ἀγρὸ προβαίνουνε οἱ παπάδες.
 Μεσ' τὴ χρυσῆ του ὁ Ἅγιος κάσσα ὀρθὸς
 Μ' ἀστραφτερὸ σὰν ἥλιος τὸ κεφάλι,
 Ἀληθινὸς 'ς τὴν ἔκφρασι Θεὸς
 Βασιτέτα 'ς τῶν παπάδων τὴν μασχάλη.
 Ἦχοῦν τὰ θυμιατὰ μεσ' τὴ σιωπῆ,
 Ποῦ ἀρμονικῆ γιομίζει ψαλμοψαλμιά,
 Καὶ καθεμίᾳ αἰσθάνεται ψυχῆ
 Πὼς ὑπερκόσμια βλέπει λιτανεία.
 Φθάνει 'ς τὸ παρεθύρι τὸ παιδί
 Ἡ δόλια μάνα. — «Κάμε τὸ σταυρό σου,
 Κι' εἶνα μπροστά σου ὁ Ἅγιος ποῦ μπορεῖ,
 Νὰ σοῦ δώσῃ, ἀγάπη μου, τὸ φῶς σου».
 — «Μάνα μου, τότε βλέπω ἀληθινὰ
 Νὰ τὰ κεριά, νὰ ὁ κόσμος,» τῆς φωνάζει.
 Κι' ἀνοίγει εὐθὺς τὰ μάτια τὰ τυφλά
 Καὶ τὴν κλαυμένη μάνα του ἀγκαλιάζει.
 Γονατιστῆ 'ς τὸν Ἅγιο προχωρεῖ
 Καὶ τὴν χρυσῆ ἀλυσίδα της κρεμάει,
 Ὅπου ἀπὸ τότε 'ς τὸ λαιμό Του τὴ φορεῖ
 Τ' ἀνάβλεμμα τυφλοῦ νὰ μαρτυρή.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Ἐν σελ. 23 στίχ. 37 μετὰ τὴν φράσιν: «τὸ δὲ εἰς
 Μελίτην» ἀνάγνωθι καὶ τὰ ἐξῆς: «κατὰ λάθος τὸ
 διὰ τὴν Κέρκυραν προοριζόμενον διηύθυνεν εἰς
 Μελίτην καὶ ἀντιστρόφως,»

(1). Ὅρα ἐφημερ. «Φῶς» 1905 Ἄριθ. 1.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ
ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΙΝ

Χάρτης τῆς Ζακύνθου ὑπὸ κλίμακα 1:55000 (μεγέθ.
0,74×0,60).

Πρῶται γνώσεις φυσικῆς καὶ πολιτικῆς Γεωγραφίας μετὰ
Πατριδογραφίας Ζακύνθου κλπ.

Εὐαγγελικὸν ἐγχειρίδιον περιέχον τὸ κείμενον τῶν κατὰ τὰς
Κυριακὰς καὶ ἐπισήμους ἑορτὰς ἀναγινωσκομένων
Εὐαγγελίων μετὰ ἠθικῶν πορισμάτων, ἱστορικῶν
σημειώσεων κλπ.

“Ἀπαντα ταῦτα εὐρίσκονται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις Ζα-
κύνθου, ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ τοῦ κ. Θ. Ἀποστολοπούλου καὶ
ἐν Πάτραις ἐν τῷ τοῦ κ. Α. Πάσχα.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΛΕΠ. 50.